

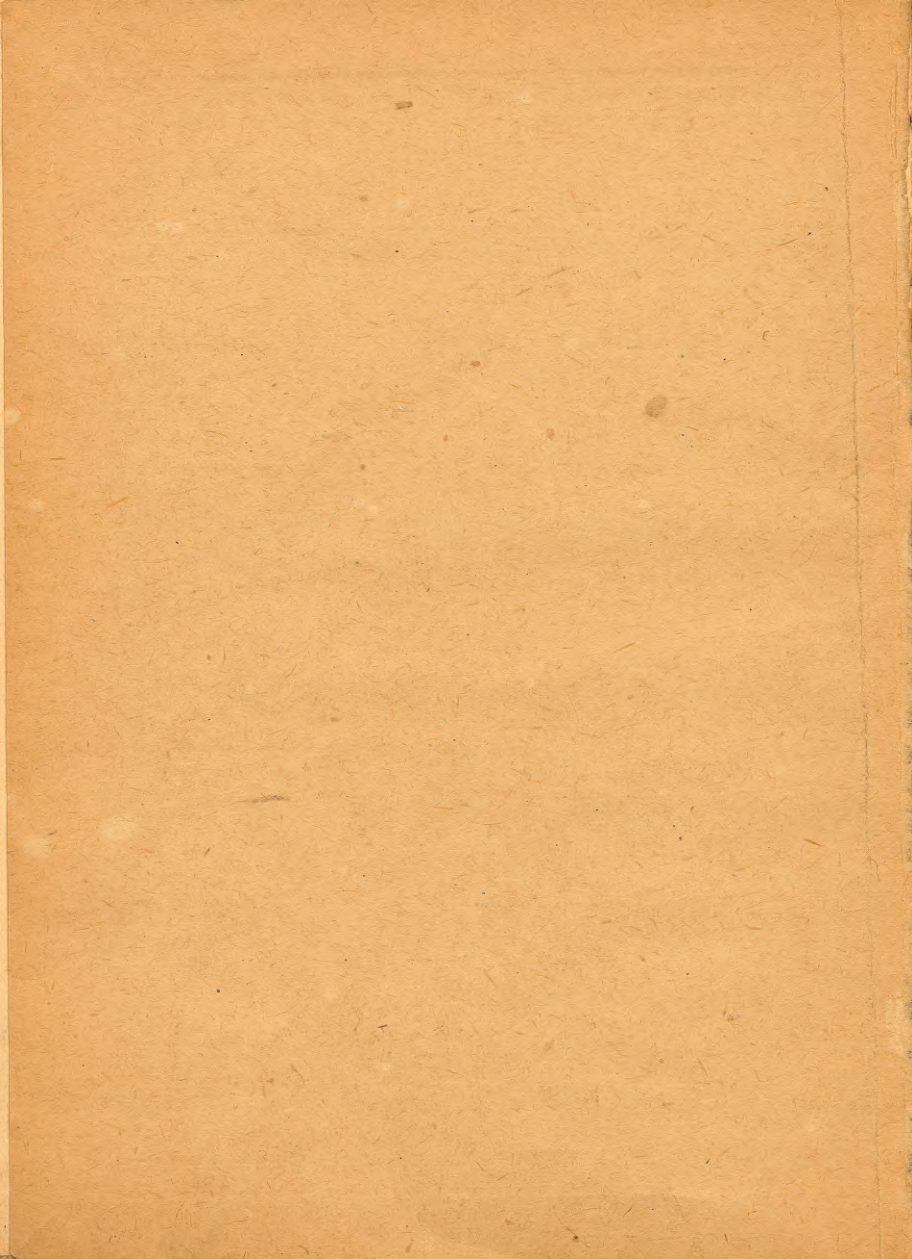
Grahmatapghdneeziha „Strehlneets“

Andrius

Uinas iŝ darba ftolas dŝihwes

Maŝkawâ, 1925. gadâ

L 377
229

Andrius

Minas is darba skolas dsihwes

1953

371.03

№ 139539 ✓

0309036993 (28)

Paris 1962

Drukats Grahmatapgahdneezības „Strehlneeks“ tipografijā.

Gewadam.

Mehs efam noahrdijuschi wezo skolu, lai winas weeta zeltu jaunu. Ar religijas, wezo aitsuhgshanu isskaufshanu is skolas — weza kurschuafiska kasarmes eestahde ir saudejust sawus pamatus un wisaplahrt skan skolu darbineeku balss: „Mahzeet muhs, kas jadara, ta jastrahda jaunaja skola! Mehsk sinam, ka darbs jaweiz zitadi — dodat kursus, atteezigu literaturu, programasi!“ Ta sauz tee, kuri teescham wehlas kaut ko darit, ta sauz ari tee wezec skolmeistari, kuri ir nahwigi darba skolas pretineeki.

Mehsk sinam, ka strahdneezi bai newar buht peemehrota weza skola. Mehsk gribam skolu, kura isangtu un attihstitos brihwsk zilweks, nahfoschas komunistikas eefahrtas pilsons. Wisaplahrt noteek drudschains jaunradischanas darbs. Skola nedrihst palitt eepalak! Ta pati darba dshwe, kuru mehsk redsam wisaplahrt, jaewed ari skola. Dshwe dod materialus muhsu darbam, apstahkki ditte tas metodes, kuras jaleeto pee setmigas darba weifshanas. Weza skola noahrdita, jaunas naw — tahda stahwolkli mehsk efam nokkuruwuschi. Wezais gars isdshits, jauna naw — skola nihkuto. Bet jaunu garu, muhsu komunistiksko garu, eedwekis tilai tas darbineeks, kursch pats sekos schim garam, kursch tizes tai idejai, kuras deht mehsk zihnamees. Jaunu garu eenesis skolas darbineeks-komunists. Mehsk newaram zeret, lai tas, kursch gaidijis drihsu strahdneezi bas sakauschanu, kursch sapno par kapitalistiksko „Lejputriju“, dotu mums jaunu skolu, weenoto darba skolu-komunu. Wehl tagad leelai datai intelligentu-skolotaju schis sapnis naw issapnots, wehl tagad dala klusuma rangas us wata-reem . . .

Gewehrojot darba swarigumu, eewehrojot to, ta skolas jaunradischanas darbs teel tilai mehginats weena otra weeta sahkt — nedroschi, neustizigi — mums jaet us plaska rewoluzijas zela schini darba lauta. Mums atklahti japafata, ka darba skola ir ta, kura organisesh jaunatni, kura sagatamos zeenigus pehztetschus tagadejeem rewoluzijas zihnitajeem. Wis skolas reorganizijas

darba pasahktumi mums jaanalise, jawahz materiali, jadasas wi-
seem ar teem panahktumeem, kahdi fahneegti, lai tahdejadi guhtu
jaunus eeroftnajumus, sparun energiju.

Scheit buhs attehlotas daschas ainas is skolas dsihres, fu-
ra stahjusees us jauna zefa. Dauds kas wareja buht tikt labaki
isleetots, dauds kam warbuht naw tikusti peegreesta wajadfiga weh-
riba, bet ir strahdats ar preeku un tas ween jau dod sinamu ga-
rantiju, ka atpakal tomehr eets naw.

Saunatne un skolas darbineeti, kuri scho darbu weifuschi
topeji, usajina, lai beedri pehz eespehjas nahktu klaja ar saweem
peedshwojumeem skolas jaunradishanas darbā. Tikai dalidamees
ar teem rezultateem, pee fureem mehš esam nahktuschi zaur pra-
tikisku darbu, mehš drihsati guhsim kaut ko weselu, papildi-
nashim sewi un palihdshsim skolai nostahtees us darba zetta
pamata.

Virmā deena skolā.

Mehs ar beedri tikam komandeti no Maflawas. Mufsu zeribas — strahdat kahdā no latweeschu skolam — peepildijās: mehs brauzām, lai strahdatu N. latweeschu padomju fainneezibu skolā.

Paschi isauguschi wezajā eekahrta, dabujuschi isglistibu pehz wezajām metodem, mehs ar sinamām bailem spehrām pirmo soli pahr skolas fleegfni, apsinadamees to usdewumu, kuru mums usleef sabeedriba, to peenahkumu, kursch jāispilda atteezībā pret nahkoshajeem dshwes wirsitajeem us preeschu.

Mehs bijām scho to lassjuschi par darba skolu, bijām dširdejuschi weenu, otru leziju schini jautajumā, bet praktiskā darbā stahjamees pirmo reisi.

Skola, kurā mehs nokuwam, bija wehl pirmajā organizijas stadijā, atwehrtā divus mehneschus atpakal. Behrni fawahkti no latweeschu padomju fainneezibam. Wini emigrejuschī kopā ar faweem wezakeem is Latwijās, baltgwardeem tuwojotees. Dascheem naw nekahdu peederigo: wini kalpojuschī padomju eestahdes un reisā ar winām isbraukuschī. Wairati nowahrguschī, bahli-gruhtās ewakuazijas pehdas redsamās wiku sejas.

Virmais eespaidis ir wisdšitakais, tamdeht no leela swara, lai mufsu pirmā eepasichanās atstahtu labu eespaidu, lai mehs guhtu to fawstarpejo ustizibu, kura nepezeeschama katrā kopejā darbā. Sinamu oposiziju pret mums jau radija tas apstahllis, ka ar mufsu eeraschanos wiku mihlakai audsinatajat bija japahreet strahdat us behrnu dahrsu. Ka tas teescham tā bija, par to mums behrni paschi wehlat atsinās: weens bijis us mums dusmigs, otrs nobehdajees u. t. t.

Revoluzijas laimets ir tahds, kursch swaida zilweku no weenas weetas us otru, leef fatiktees ar dauds un daschadeem tiepeem. Weenadais listenis zilwekus tuwina. Reisa ar peeanguschajeem revoluzijas zihnitajeem ari behrni pa datai isbauda wimu dshwi un jau agri revoluzionarisejas. Wini kritiski wehrtē

Katru jaunu personu un wianu kritika parasti toti asprahtiga un pareisa.

Lai tuwaki eepasihotos, mehs wakarâ pee degoscha kamina fahâm west jo dshwas farunas. Mehs debatejam par tekoscho momentu, par frontem. Weens, otrs stahstija par sawu ewakuefchanos is Latwijas, par zeka gruhtibam u. t. t. Tâ Willis stahsta:

„Staištâ swebtdeenas rihtâ, juniâ, mehs isbrauzam. Man likas, ka lihds ar isbraufschanu pasudis staištâ deena. Wisapfahrt trumuku un bleku trofknis. Laudis staiğa un krauj pilnus ratus ar mantam. Es ari newareju palikt bes darba: man lika eet sakrahmet kahdâ grosâ wistas. Gedams pasaudeju sawu flknu un newareju wairs atrast. Peenahza pusdeena. Gejahja diwi saldati = farkanarmeescht un flubinaja, lai drihsak poschotees zekâ. Saldati drihs atkahpschotees un warot gaditees, ka muhs pahrsleidfot baltee. Sirgi ahtri tika fajuhgti un mehs eefahâm braukt. Es brauzu weens no pirmajeem un ais manim fefoja gara rinda zitu brauzeju. Kad bijâm daschas werstes nobraufschichi — atskaneja pahris schahweenu. Saldati, turi fefoja mums, metâs semê, bet schahweeni norima. Man firds kruhtis stipri puksteja: bija bail, ka nenoschauj. Es par welti bijos: par to tad mani schaus? Bet tur neka newareja darit: firds tâpat puksteja.

Laihs bija toti karsts un man bij janokahpi no rateem. Man eenahza prahtâ muhsu sunitis, kursch bija palizis. Es gribeju fkreet atpatat, bet bijam jau par tahlu nobraufschichi. Tâ mehs brauzâm us preekschu. Zeksch weetâm bija toti nejauks, rati gahja no grambas grambâ. Jo tahlafu tikam, jo fliktats palika zeksch. Gebrauzâm Latgalê. Wakarâ mehs nojuhdsâm firgus un eerihfojam nometni. Tika nokauts weens auns wakarizam; meiteeschicht fehra gowis, lai flauktu, kuras nemas negribeja dotees rotâs. Man bija leelu leelee smeeft par scho teatri! Mehs fakubrâm uguni. Plehnes augsti lidoja gaisâ un isskattijas tâ masas swaignites. Es skraidiju pehz mallas un kurinaju ugunt, mahte wahrija putru. Palika arweenu tumshaks, wakara blahsmu wairs newareja redset. Te atskaneja sauzeens: „Beedri, pee karotem, putra gatawa!“ Es ar gahju ehst, tikai man nebij karotes. Wifî ehda, man tezeja seekalas. Gahju meklet pa rateem un atradu leelu laufu, ar kura palihdsibu tad ari pahedu.

Otrâ rihtâ fahla liht leetus, wifî flapjsh. Man bija toti

neumuligi ap duhschu, jo sala, bet newareja jau tà dšihwot, tà mahjās. Zesich wifs „schlufsi“, sirgi eet fotos. Ta brauzām leelu gabalu. Pehz kahdam 40 wersim puhtinajam sirgus un ehdam pusdeenās. Leetus nostahjās, zaur mahfoneem wareja manit faules blahsmu, bet winās paschas redset newareja. Sildijamees pee ugunkšura. Tà mehs brauzām kahdas tšhetras deenas, lihbs nobrauzām Reseknē. Man patiht. Resekne.

Isbraufuschi zauri Reseknei, nostahjamees us kahda lautumiņa, no kura labi wareja pahreddset pilsehtu. Pret wakareem atradās masa eglaine, pa labo roku škaista eeleja un grawa. Tahlumā silgani meschi un pa kreisi dšelsšzeka linija.

Pehz kahdas stundas sahlam braukt us Sebeschu. Brauzām wairakas deenas. Gebrauzām leelā purwā, tur weetam atradās smilšchu pakalnischti. Saulainā deenā šchis smiltis tà šakarša, ta gruhiti bija pa winām eet basam kahjam. Zekā es paliku flims ar mafalam. Sebeschā mani noweda us flimnizu un tur sehja beesas sahles mutē, kuras bij koti ruhgtas. Zeldšhereene bij laba pret mani.

Tur bija škaista upe, wisapfahrt neredseti dabas jaukumi. Upē masas laiwinas, kalnā pils, kurā atradās lasarete. Meks staigajām pa upes kraštu, brauzām ar laiwam. Upē tilts bija isnemts, tikai weenā weetā atradās koti, pahr kureem wareja pahrbraukt. Pee šchis upes kreewi ar wahzeescheem lihguschti meeru, kuru nosauza par „Brestes meera lihgumu“. Škaists wafars, spēhlejām gramofonu, kuru tablu wareja dširdet. Singi ehda jafō sahli...“

Apmehtam tà stahstam mehs wifs, — tà braufuschi, kahdas gruhitibas pahwarejuschti u. z. Daschi gluschti weenti istuhluschees kopā ar eestahdem. Peem, Strasdinsch isbrauzis no Rigas kopā ar kara nodaku.

Tad mehs teekam eepasihstinati ar šcolas dšihwi, kura tikto wehl sahntusees. Muhs jautā, waj mehs ar nemšhot dalibu pee wafara, kuru wini pehz weenas nedekas domajot šarishot.

Saprotams, mehs dalibu nemšim un kopejā darbā saugšim arweenu wairaf.

Mahloščā deenā mehs gatawojām škatumi „Sprihdischam“, šhmejam gulbi, ejam us meschu pehz škujam u. t. t.

Tà pirmajās deenās mehs šapratamees jau deesgan labi, wifs ofšjalais muhsu atteezibās isshud. Meks ešam darba beedri.

Sirsnigas, draudšigas atteezibas — tas lai buhtu pamats muhsu nahfošhajam lopejam darbam!

2.

Fišifkà audšinaschana.

Stolu darbneeku konferenzes, šapulžes, privatās šarunās, kad eet runa par jauno štolu, paraši daudši aišbildinas šefošchā šahrtā: „Rā gan lai eesahš organiset jauno štolu, kad naw neta — ne papira, ne tintes, ne špalwu.

Teesham, wišš šchee atributi nepeezeešchami wežajā subrišchanas eestahde. Mehs newaram eedomatees wežās školās eššštenzi beš špalwas, beš tintes, beš tipiškajeem šoleem. Eš negribu šazit, ka wišš šchee preeššchmeti buhtu newajadšigi — it nebuht. Bet atšauktees uš wīnu truhšumu, tā uš šchēhršli darba školās organizeshchana, tas jau ari neištur ne masatās kritikas. Jo tulkšhala muhsu škola, jo wairat energijas japeeleet wišam školās kolektiwam, lai wīnu peepilditu ar wišu nepeezeešchamo. Pirmais organizatorišskais darbs, škopmellešchana ar školās darbneekem, ir šwarišs faktors wišā školās dšihwē, jo wīnšch iššjauž tās pretešchibas, šuras gadu šinteneem bijušchās štarp „školotaju“ un „školneeku“ un šaudšina wišu školās kolektiwu weenā darba šaimē.

Ša mehs runajam par audšinaschana, tad sem šchi wahrdā naw jašaprot weena žilweka (školotaja) eeshpaids uš otru (školneeku), bet wišas šabeedribas šopeeshpaids uš šatru šchis šabeedribas šozekli. Meišā ar kolektiwu attihštās indiwišs un aug reišā ar šcho kolektiwu tā garigi, tā šišifli.

Muhsu truhžigais pahrtikas štahwollis, šliktais apgehrebs un neehrišās telpas beš šahdam ištabas leetam, šika mums par wišu šcho nopeetni pahrdomat. Šchis neehrtibas mehs apšlatižām pilnā kolektiwa šapulžē. Šika runats par daudš un dašchadeem jauštajumeem, šas atteezas uš muhsu šomunas šabeerihžibu. Dašchadas domas šika išteiktas par šcheem jauštajumeem. Beidšot mehs nahžām pee šlehdšeena, ka šcheit, pilnā kolektiwa šapulžē, mehs ne-

ta gatawa nedabufim. Lai tittu ne tifat runats, bet ari darits, tad darbs jasadala. Jasadala tā, lai sinama data gahdatu par fainneeziſko puſt, ſinama par drehbem, par iſtabas leetam. u. t. t.

Starp mums rodas tuhdat labi ſainneeki, amatneeki. Pilnigi brihwi ſadalijufchees pa grupam, mehš apspreeſchamees par teem darbeem, kuri jaweiz un — darbs ſahf ritet.

Skolas darbineekam ſcheit jabuht pilnigi lihdiſgam ar jaunatni. Ne maſakā egoiſma; ne maſakās walbiſchanas ſahres! Skolotaja, tā tahda, nemaſ naw. Ir beedriš, atteezibas ar kuru pilnigi beedriſtas. Spreeſch wiſt nopeetni, leetiſchki. Tiklihdi ſkolas darbineeks iſzels ſewi, wiſas firnigās ſarunas ſaudēs ſawu noſihmi, paliks mahſtligas. Behrns toti labs pſichologs — wiſch notwer drihſi, waj us wina padomeem ſkatas nopeetni, waj zaur pirkſteem. Ja wiſch uſkehris pehdejo, tad — ardeewu uſtiziba ſtarp leelo un maſo beedri!

Sakarā ar to, ſahdu uſdewumu ſatra no muhſu grupam uſkemas — mehš winām dodam ari noſaufumu: ſainneeziſtā, rot-darbu un ſoka apſtrahdaſchanas grupas. Ap rot-darbu grupu teef wiſwairal debatets: galwenais darbs winai tatschu pee apgehrbu ſchuhſchanas un lahpiſchanas un tahdu jau newarot ſaukt par rot-darbu grupu u. t. t. Beidsot tomehr meenojamees: rot-darbu grupa — pats noſaufums glihtats.

Muhſu grupu apſpreedeš noteef pa wafareem, pehž heigteem deenas darbeem, ſad mehš apſkatam padarito un uſſtahdam planu nahtoſchajam darbam.

Roka apſtrahdaſchanas grupas apſpreebe. Lai tit paſkata-meš, tā azis dſiſt un waloda ſprehgā! Mums tikdauds truhſtumu: nawa galdu, ſolu, truhſt mutes maſgajamo trauzinu. Galwenais, naw ari rihtu, ar to winus pagatawot. „Mums janokat ſmehde diwi zirwi un ſahdas pahris ehweles“, — tā domā ſahnis. Mehš uſkehrām ſcho domu un tuhdat noorganijejam ſakarus ar weetejo kaleju darbnizu. Tur ees Wilis ar Alfredu weſt ſarunas wiſas grupas wahrda. Sainneezišas galdneeku darbnizā mehš ſtrahdat neteekam, jo wina pati nabadſiga un ſchaura. Daſchadus padomus mehš no tureenes gan nemſim. Muhſu beedriš S. deesgan labi ſaprot kaleja un galdneeka darbus, wiſch ſtrahdas „ſoka“ grupa. — „Muhſu ſoka apſtrahdaſchanas grupa ir lihdi ar to ari dſeſs apſtrahdaſchanas grupa“, — eeminas Albertis — „un tamdeht mums wina buhtu jaſauz: ſoka un dſeſs

apstrahdaschanas grupa". Mehs neweens preti nefo neebilstam: teescham, mehs strahdasim ari ar dselsi.

Sarunas ar kalejeem norit fekmigi. Behz pahra deenam mums ir rokâ dirvi zirwi, daschas ehweles. Wilis preezigi sino, ka tur mehs wareschot ari kalt, jo esot wefelas trihs ehfes.

Zirwjeem kahtus un ehwelem spalas mehs pagatawojam weetejâ darbnizâ, pagatawojam ari folu, us kura uslikt foku ehweleschanai, un muhsu primitiwâ „foka un dselsis apstrahdaschanas“ grupas darbniza ir gatawa.

Muhsu materialais darbs ir janostahda tâ, ka lai wijs, to mehs strahdajam, isritetu is dsihwes nepezeeschamibas, lai mehs strahdatu leetderigu darbu. Pretejâ gabijumâ mehs materialâ darba laiku noftam weltigi. Tikai tas darbs ir wehrtigs, kursch nepezeeschams muhsu dsihwei, kursch naw mahffligi radits. Warbuht tee preekschmeti, kuras mehs paschi pagatawojam ir rupji, neweitli, bet wini muhsu azis simtkahrt wehrtigakt par wisflittajeeem: tas muhsu paschu darbs.

Un, luht, mehs esam darbâ! Jahnis nopeetni strahdâ ar ehweil ap gultas kahju, — winsch prot wijs eedstinatees darbâ. Wilis nes dehtus, Alfreds ap wineem strahdâ ar zirwi. Daschi nogahjuschi us wezo schkuhni. lai tur farautu wajadfigas naglas. Darbs rit nopeetni, kluft. Ir tahdi brihschi, kad waigi kaist, azis sib fetojot tam darbam, kursch isweidojas sem zirwja, ehweles, nascha.

Mehs remontejam un fagatawojam jaunas gultinas, jo muhsu komunas beedru flaits pamasam peeaug. Mehs fataisam few folus, galdus u. t. t. Schini darbâ mehs beeschi greeschamees pee weetejeem amatneekem, gan alsnemdamees darba riktus, gan scho to mahzidamees no wineem.

Deenâ padaritee darbi teef no grupas preekschstahwja ihfuma atfihmeti deenas gramatâ. Peem. iswillkums is „foka un dselsis apstrahdaschanas“ grupas deenas gramatas:

„30. martâ 1920. g. Pee grupas darbeem peedalas wijs, isnemot weenu flimu un weenu, kursch strahdâ kehfi. Tika fagahdati dehki un ziti leetas foki turpmasam darbam. Trinam ehweles un zirwi, tad pagatawojam 2 folus fehdeschanai, 1 folianu preeksch uhdens masgajamâ traufa uslikschanas un 1 frehflu. Kâ leetas, tad grupas beedri arweenu energiskati saht fertees pee darba.“

Grupas preekschstahwis.

Apmešram tahtâ pat kahttibâ, kâ koka un dšells apštrahda-
šchanas grupâ, darbs norit ari pahrejâš materialâ darba grupâš.
Mušsu apgehrbi teel šawesti kahttibâ, mešs riškojamees, lai šaim-
neezikâ šinâ mešs buhtu apgahdati ar wišu wajadsigo. Katram
šcheit dauds darbo, katrs apmeerinats ar šawu darbu, kursch pa-
weiktš. Dauds ko pahrspreest, dauds debatet. Mešs šaangam ar-
weenu wairak un wairak kopâ. Katrs nekahrtigi ispildits darbs
atsaužas uš wišu šemunu, katrâ avg peenahuma apšina, ka titai
tad mešs warešim radit pateest daitu dšihwi, labaku pašauli, ja
štrahdašim w.ens preešch wišsem un wišš preešch weena. „Audš-
natajš“ un „audšfnis“ arweenu wairak un wairak iſšuhd —
mešs paleekom weena darba beedri.

Pirmais laiks pagahja mušsu darbâ, kahttojot mušsu eel-
šchejo dšihwi, kutotees ahrâ iš tam neehrtibam, kuras radas žaur
ščaurajam telšam, apgehrba truhtumu un šihko normu. Pašči
mešs štrahdajam fehli, pašči išlabojam šawus apgehrbus, pašči
gatawojom wišu eelšchejo eelšahrtu. Mušsu dšihwe bija mušsu
roku darbs.

Pawafarim ušnahlot, no darba grupam palika titai nepee-
zeščamais šlatis mahjâ, wišš atlikušchee gabja štrahdat pee šaim-
neezibas darbeem: laukâ, dahrsâ u. ž. Par šcheem darbeem tu-
wat nodakâ „Darba artels“.

Školas ščurnalâ „Darba Šaunatne“ teel eeweetoti „darba
apšłati“. Peewedišču šcheit weenu tahdu apšłatu:

„Pašřłats par grupu darbibu no 3. aprila lihđš 30. ap-
rilim 1920. g.

Koka un dšells apštrahdašch. grupa no 3.—30. aprilim
noštrahdajušš 21 deenu. Par ščho laiku pagatawotas 2 gultas, 1
galds, šalappits weens šolinsch. Šelitti kahti grahbekšsem un
lahpštam. Bes tam nemta daliba pee rišku ščuhpuku eetaiſšča-
nas un uštaišita šłatuwe. No ščim 21 darba deenam wairums
grupas beedru 12 deenas štrahdajušči pee lauka darbeem un
dahrsâ. Nešłatotees uš daudšajeem grupas peepraššjumeem, lai iš-
dotu daščadus darba rihtus, išnemot weenu mahřzinu naglu, ne-
kas wairak naw šanemts.

Kokdarbu grupa no 3.—30. aprilim 1920. g. no-
štrahdajušš 22 deenas. Par ščim deenam paščuhti 24 špilwenu
pahrwelkamee, 20 kabatas lafatini, 5 bitšes, 1 žepure, 1 bluhse,
1 šwahrli. Pagatawoti 8 pahri tupeku un 3 pahri kurpju. Ša-

Kahypitas 11 biffes, 4 bluhjes, 4 swahrki, 4 krelli. Salahpits 30 pahris sekü. 4 deenas wairaki rofdarbu grupas lozetti strahdaju= schi us lauka, bes tam strahdats pee istabam un fehki.

Saimneezibas grupa strahda if deenas. Safee= tas 141 flota, atwesti 30 wesuwit malkas, ispihti 9 kahju noslau= kamee. Utwestas 10 muzas uhdens, paschuytas kurpes — 6 pahri, falahypitas sekas — 5 pahri, falahypitas 3 spilwena drabnas, 5 fleitas, 3 biffes, 2 mehsteki, 4 krelli un 2 pahri pastalas. Sa= nemti produkti aprita mehnefm“.

Mehs strahdajam materialu darbu ne tadeht ween, lai at= tihstitos fiffiti, bet jo wairak tadeht, lai fewi apgahdatu ar wifu nepeezeschamo, lai isprastu kolektiwa raschojoscha darba leelo no= sifimi, lai eemahzitos darba panehmeenus, lai eepashtos ar indu= strielo darbu. Tadeht no swara, lai darba skolas atrastos leelos ruhpnenezibas zentros, kur peejami jaunakee technikas isgudrojumi darba atweeglinaschanat.

Muhfu skola atrodas padomju faimneeziba. Saimneeziba scheit tomehr stahw us augstakas pakahpes, nekâ apfahrtne. Te atrodas lautfaimneezibas maschinas, lokomobile, scheit strahdadami mehš eepashtamees ar maschinu un winas nosifimi raschoschanâ.

Organisatoriskais, kolektiwais darbs ir wiswehrtigatais flo= las dsihwe. Winsch sawstarpeji muhs turwina, winsch ir tas pa= mats, us kura buhwejam mehš sawu fabeedribas ehku. Schis darbs, zif neezigs un primitiwis ari neiffkatitos no malas, atstahj eespaidu us wiseem kopâ un katru atfewischki. Katram skolas darbineekam wajag sawrast, ka masajeem beedreem jaisweidojas par skaissteem nahlotnes zilweeem, par brihweem, droscheem pilfoneem, kuri naw autoritates wergi, kuri spehj lemt un darit, droschi is= teitt un aissahwet sawus eeskatus; kuri spehj weidot nahtoscho komunistisko pasauli un kuri — galwenam kahrtam — spehj domat. Muhfu skolu darbineekeem jaatmet egoisms, jaatmet „audsinata= ja“ isfahrtne, dauds janofkatas behrnu dsihwe, kamehr winsch spehs sawrast sawu ihsto weetu skolâ.

Mepareiss eeskats, ka us weetas darbâ buhtu janoteek eepa= sifstinaschanai ar daschadeem sinatniskeem jautajumeem. Ja mehš gribefm pahtraukt darbu, lai farunatos par daramâ darba no= sifimi, lai sinatniski winu ispehtitu, tad mehš isdarifm leelu kluh= du: mehš pahtraufim weenâ, otrâ reisâ darbu, kur ar preeku un fajuhfmu teek strahdats — mehš atwehfinafim to preeku un,

gadījumā, redzēsim pat pahrmetošņu flatu. Ja teef farunas vēstas, tad tām jābūht pilnīgi brīhvām. Dāschreis farunu pavēdeens aisschekinajas tablu no daramā darba, gribas dseedat, swilpot: tas wišs labi, ja til weizas darbs, ja winšch ar preeku teef darīts. Nweenam naw teešba eeleet schulti widū.

Rahdreis mehš strahdajām augšu dahrsā pee ūhnu nostuhschanas un ūaru issahgeschanas abbelem. Es ūaktu apstaiगत weenu, otru — ūarunatees par ūchi darba nosihmi. Galu galā isjuta i darbs, i muhsu ūaruna neattihstijās, jo jautajā pawafara deenā katrs ūajuta ūewiškū baudu darbā, aismirdams wišu. Es biju ūcho baudu trauzejis un man pašam palika neweikli.

Tuwaki apstaitit darba prozefus mehš waram grupu apspreedēs: tur teešcham, atminotees weenu otru pašrahdato darbu, ūarunajotees par nahšohajeeem darbeem, mehš ušduramees uš dauds un daščadeem jautajumeem, gan ūadšihwes, gan ūinatniškeem. Scheit mehš waram ari ūihkati pee wineem uštawetees: darbu ūadalot meklet ūehinī darbā dšihwi, meklet ūinatni. To mehš waram darit ari wišā pilnibā idejistā darba laukā: buhwet ūcho darbu uš materialā darba pamata. Tad masee pehtneeki pašchi ķerfees pee ūawu darbu analises, puhslefees winus ūaprast bes leeka pamudinajuma.

Silwekam wajaga buht fihski labi attihstitam. Saprotams, ūa materialais darbs attihsta muhsu lojektus, bet newis weenadā mehrā. Tamdeht ūa papildinajums mums ir rotatās, wingroščana.

Labat mums tihl tās rotatās, kurās ir wišwairat ūustibu un jaisrahda ūewiškūa weikliba. Weentahrschā bumbinu ūiščana, ūura praša weiklas ūustibas, taišnu roku, ušmanibu — ir labaka par daudsam mahšfligajām ūpehlem.

Dāschreis no parka pušes atškan ķleedseeni, urrā ūauzeeni: tur ūaro ūarkanee ar baltajeem.

Leeku preeku mums dod rinku ūuhypoies.

Mehš labprahht ejam rotatās un wingrojām. Wafarā mehš dšihwojam par partu, seemā leelajā salē.

Mehš wingrojamees topeji: tā wišeeem tihlas, jo ritniškas ūustibas leelam baram topeji isdarot — ūats teeščam ūlaisis.

Rahdā ūkolas darbineeku konferenžē dširdeju issakamees pret wingroščanu. Tapat ūkolas darbineeki issakas pret weena waj otra panehmeena leetoščanu ūkolā. Pāreisati buhtu ūchos pa-

nehmeenus isstrahdat us weetam, pascheem skolu kolektiveem, un kritiset mehš waretu tikai tos apstahkus, pee kureem sinami panehmeeni raduschees.

Materialo darbu mehš strahdajam noteiktu laiku. Schis laiks tika isstrahdats kolektiva sapulžē un neweenam naw teešbaš desertet: wišeem jastrahdā. Ir no leela swara schis apsinās at-tihstičhana, ka ikweenam jadara sabeedriški leetderigs darbs. Darbus sadala pasčas grupas un tāpat skatas, lai neweens no darba neatrautos. Katram ir brihwa iswehle pee eestahšchanās grupā, pee tam pahreet us nahkoschu grupu war pehž weena mehnešča.

Rotakas un wingroščhana noteek pilnigi brihwi: peedalas tas, kursch wehlas. Isstrahdat sčeit kahdu noteiktu planu, nošihmetu jaukt brihwo iswehli un preeku, nošihmetu leelā mehřā masinat rotaku nošihmi.

3.

Idejiskais darbs.

„Padomju wara isnihzinajuš skolu“ — tā dsird runajam pilsonus „is labatām aprindām“ un to paschu dseed leels skolas darbineeku wairums.

Skola ir isnihzinata newis pateizotees padomju warai, bet pateizotees pascheem tagadejeem skolu darblineekem, kuri zehlfchees wehl no wežās skolotaju kahrtas. Rā israhdas, tad muhsu tagadejais skolu darbineeks ir koti nelaimigs, ka Padomju wara winam nonehmuš wišus kalla tungus. Tiklihdj winam dota pilniga brihwiba, wišsch juhtas ahrlahrtigi neweiklis — naw preeksch-rafta, naw inspektora, naw programās; naw deewa un — naw ari pascha skolotaja! Kur tas redsets!

Skolas darbineeku konferenzēs, apspreedēs beeschi jo beeschi redsam tipiskos „skolmeistaros“, kuri koti „praktigi“ runā par teem apstahkkeem, kas buhtu nepeezeeščami, lai waretu kaut ko eesahft. Bet waj wini paschi ir mehginajušchi sčos apstahklus radit, waj ir zehlfuschi kaut meenu akmeni jaunās skolas pamatām — tas ir leels jautajums. Wežais skolmeistars newar apmeerinatees arto,

Ta winam laupits klases swans, stundu faraksts. Un winsch ne-
laimigs par to, ta winam grib noemt ari „fcolotaja“ godu.
Buht par beedri mulka sehnam waj meitenei — waj tas dsir-
dets! Winsch grib daschreis smihnet par jauno skolu, bet schis
smihns pilnigi neisdodas un kauns top wezais skolmeistars.
Kauns tamdeht, ta winsch uereds dsihwi, neprot winai peemehro-
tees. Winsch wifu muhschu radijis mahkslotu dsihwi, potejis zi-
tos werga garu un pats newar buht zitads: winsch ir schaurš
patmihsli ar werga dwehseli. Un, luhk, paleek mums wezais
klases gars, kasarmes reschims ar sinamo stundu atsehdeschanu.

Saunaja skola newar buht weeta patwaldneekam, kursch pee-
radis tikai pewehlet, aisdot un atrakst. Scheit jabuht plaschai
pafschdarbibai, jadoma un japehta wiseem, ta jauneescheem, tapat
skolu darbineesem. Scheit kopeja, beedriska sabeedriba, bes ma-
saka egoisma, bes privilegijam Newis kopeja stundu atsehdescha-
na, bet plascha individuela attihstiba jaleek idejiska darba pamata.
Tikai patstahwigi domajoschi zilweki radis nahotnes darba sabeed-
ribu, tamdeht individuelai pehtischanai jadod neaprobeshots dar-
ba laufs.

Tomehr mums newajadsetu buht metodu wergeem. Ja
pehdejâ laika teek runats par individuelo un frontalo metodem,
tab nebuhtu ihsti pareisi peekertees tikai pee weenas no winam:
apstahkli dob materialus muhsu darbam, tapat schee apstahkli ra-
da ari metodes. Ja individuelai pehtischanas metodei japeegreesch
galwenâ wehriba, tab sinamos apstahklos war rastees wajadriba
peemehrot ari frontalu darbu.

Ta, peem, sabeedristi-sinatniskajâ grupâ weens rehkina, otrs
gatowo referatu is sabeedristajam sinatnem, tahlak — grupa pee
mikroskopja nodarbojas ar dabas sinatniskem pehtijumeem. Man
rolâ Prschewakfla zetojuma apraksts pa Widus Ašju. Kahds
pahrlleezas man pahrlplezu: redsama bilde ar stepju sirgu. Mehš
sahlam klust sarunatees, mas pa masam peebeedrojās wifa grupa
un man gribot negribot jalasa. Mehš wist fekojam ar leelu in-
terest grahmatinas faturam, zeescham lihdsi ar zekotaju, preezaja-
mees lihds ar winu un laiks paeet nemanot. Luhk, mehš esam
atraduschti kaut ko kopeji interesantu — pahrgahjuschi us kopeju
darbu.

Behz tam mehš keramees atkal katrs pee sawa darba un
strahdajam tahlak.

Pee pehtifchanas darbeem ffolu darbineefam janem wis-
dſihwafä daliba, täpat ka pee wiſeem darbeem. Witam naw ja-
noſtabjas ſawruhþ ka enziklopedijai, kurä war atrast wajadſigo
atřiſtnajuru wajadſigä jautajumä. Winam jaſtrahða lihðſi un
ſawos darba panahþumos jadalaſ ar maſajeem beedreem. Tä,
peem, es eſmu deefgan flitks ſihmetajſ. Kaðdreif mehſ weſela
grupa ſihmejäm ſahlë iſlaiduſchees. Laiku pa laikam weens pee-
lihðäm pee otra, kritiſejäm, apſkatiäjäm, žil originalam lopeja ar
ſihmejumu u. t. t. Beigäs wiſa grupa apſpreeda ſihmejumus un
labafos nolehma eelikt rahnjos. To ſtarpä bija ari mans ſih-
mejums, jaatſihſtaſ, flitks, un man nebuht negribejäs, lai wiſch
tiſtu liſtſ rahmi, bet tur neko newareja darit.

Dabiſti iſnaht, ka ſkolas darbineefam tagad intenſiwi ja-
darbojas lihðſi jaunatnei, ka ſinatnë, täpat ſiſtã darbä, lai
eeguhþtu nepezeefſhamäs ſinaſchanas. Täſ ſinaſchanas, turas eſam
eeguhþaſchi ir pahrat neezigäs, lai ſekmigi waretu ſtrahdat ſkolä.
Menogurſtoſchſ, gruhts darbs ſtahw muhþu preeſſchä, neween pa-
ſcheem ar ſewi, bet ari ar ſabeedribu, kurai paſihþtams tilai dar-
ba ſkolas wahrds, bet newis pati organifažija un tura beeſchi
ween leet ſchkehrſchþus žetä darba ſkolai winas attihþtibas gaitä.
Bet tahds ir pahrejas laikmeta darba ſkolas liktenis.

Mums ſtrahðä tſchetras idejiſtã darba grupas: ſabeedriſſi-
ſinatniſtã, literariſti-dramatiſtã, mahtſlas un pirmmahžibas gru-
pas. Schis grupas ſtrahðä wiſas weenä laikä, no 10—2. Pahre-
eja no grupas uſ grupu pilnigi brihwa taträ laikä. Dapeſihme,
ka taſ it nebuht netraužë wiſpahrejo darbibas gaitu un eefpeh-
jams peemehrotees pee indiwidueläs pehtifchanas metodes. Tä
ka grupu darbiba noteet weenä un tai paſchä laikä, un tatra
grupa aptwer ſewi wairakas ſinatnes noſares, tad katrs war at-
raſt peemehrotu darbu. Gebildumi, ka brihws, nepeespeefts idejiſts
darbs nedos wiſpuſtigi iglihtotus žilwekus, ir aplami: praktiſti
nowehrojumi rahða pawiſam pretejo. Mums žo ſpilgti paleet
atminä tilai taſ darbs, kuru mehſ ar preeku un patiku eſam
ſtrahðajuſchi. Täſ ſewiſchki atteežas uſ materialo darbu, pee
tura dauðs kuſtibu un zaur tura paſtrahðaſchanu mehſ atneſam
ſinamu labumu ſabeedribai. Tad-ht, luht, materialais darbs ja-
leet par pamatu idejiſtam darbam. Zaur ſchahdu panehmeenu
mehſ pehdejo atdſihwinam, wedam ſakarä ar dſihwi. Tä, pee-
mehräm, mehſ eſam ſahdſchä pee nabadſigas ſarkanarmeefchu gi¹²

menes, lai palihdsetu pastrahdat nepezeeschamos lauku darbus. Mehs piInigi apsinamees sawu peenahkumu un strahdajam ar fa-juhsmu. Pa atpuhtas brihscheem mehs wedam jo dshwas farunas par sahdschas kreewu semneeku dshwi, par eerascham; salih-dsinam kreewu semneeka dshwi ar Baltijas apstahklem. Wehroj-iam kulturās lihmeni, taisam atfewischkus slehdseenus u. t. t. Wehlat pee fabedriffās sinatnes studeščanas mehs isleetojam fa-wus nowehrojumus is dshwes un schi sinatne mums teel flaidrafa.

Tablat, nemfim rehtinaschanu. Dauds kas nederigs, no-wasats ir wezajās mahzibu grabmatās, tas patš safams par we-zajeem usdoschanu krahjumeem. Wisas usdosčanas peemehrotas kapitalistiskai eefahrtai, spekulazijai. Tur ikneenā usdosčanā eet runa par kapitalu, par priwatihpachumu, par to, kā tirgotajs wiltojis weenu-otru prezi, lai eeguhtu finamu peknu. Tur wel-feki, paradneeki, mantas dalisčanas u. t. t. Skaidrs, ka schahds usdoschanu krahjums naw leetojams. Weenigais, ko ar wiau waretu darit — taišt sinamus iswillkumus, sinamas usdosčanas, fur darbibas tikai ar skaitteem. Galwenais usdoschanu krahjums mums ir skolās darba schurnals: tur ir atshmeti dauds un da-schabi darbi ar atteezigeem skaitteem; darba spehta un padaritā darba salihdsinajumi u. t. t. Uš scho skaitfu pamata mums ir fastahdiis pascheem sawu usderumu krahjuminšch, kurā atspogulo-jas muhsu ikdeenas darbi.

Pawafars un wafara, kad daba nomodā, jaisleeto wispah-rejeem dabas sinatniskem pehtijumeem. — Muhsu partā leels dih-šis. Lihds ar šiltajam pawafara deenam winsch atmosfās, un at-mostas ari dshwiba winā. Tur dshwo siwis, tritoni, dehles, sa-lās wardes, uhdens waboles, sirneeki; atrodami daschadi uhdens augi. Pee schi dihka mehs pawadijam daudsas saulainas dee-nas. Katrs kaut ko wareja apskatit, pehtit. Katram bija azis lasams preeks, ja winsch spehja atrast kahdu jaunu ihpachibu pee-weena, otra dshwneeka, waj kad usgahja jaunu stahdu.

Lai labaki waretu nowehrot dshwneeku dshwi dihki, tad mehs sagudrojam winus sawahkt atfewischki — akwariumā. Ak-wariumu sadabujam taimiau padomju taimneezibā. Pirmais meh-ginajums nebija isdewigs. Gribedami radit ihstu dihki, mehs sa-litām kopā ar dshwneekeem ari dihka duhnas un uhdens sahles. Muhsu akwariums sadulkojās un neta newareja isschirt. Bij

jalej wijs laukâ un jafahť no jauna. Dtrais mehginajums isde-
wâs daubf labat: truhťa duhku un leelo uhdens sahľu, kas trau-
zeja nowehroschannu.

Mums bija falastis leels wairums daschadu stahdu un ku-
kainu. Mehš tikam fanefuschy mahjâs wefelas petu faines un
nowehrojuschy wixu dshwi. Muhfu sakens nakti pa walejam
durwim bija islawijees un aissajdees us meschu. Rowahrnis is-
fita loga ruhťi, swirbuki un sibilites noehda wifu muhfu kukainu
kolekziju, kuri bija weentahrschi usspraušti us kneepadatam. Mah-
kofchâ wafarâ mums jabuht schai finâ usmanigakeem.

Dabas sinatnissos un geografistos nowehrojumas mehš at-
sahmejam itdeenas. Muhfu barometrislo nowehrojumu liste teef
papildinata ar itdeenas atsahmejumeem par laiku, wehju, parah-
dibam dabâ u. z. Scho listi mehš mehnescha beigâs nofuhťam
aprihta padomju fainneeziwu pahrwaldei.

Sawus darbus mehš wahzam skolas musejâ. Scheit atro-
das sawahťtee minerati, isratumi is sentaitu kapenem, dabas si-
natnisso un geografisso pehtijumu resultati, gramatu isstahde,
dramatiskâs fehzijas kostimi, atwariums, sahmejumi u. z.

Sewischi mums thť sahmešana ar krahšam. Mehš mel-
lejam skaisťus skatus dabâ, mehginam isprast pawafara, wafaras
un rudens krahšas. Mehš mehginam atrast skaisťumu darbâ, zil-
weku kustibâs, nowehrot wixu daschadâs posâs. Muhfu masee
mahťsklineeki ir sahmejuschi skolu, skatus is aptahrtnes, ir ilustre-
juschi muhfu schurnalu. Mehš paschi fagatawojam kostimus un
dekorazijas saweem wakareem un schis darbs weenmehr mums
dod leelu baudu.

Tagad uslawefimees drusku pee pirmmahzibas grupas. Mehš
finam, ka Padomju wara wiseem spehkeem zenschas likwidet gari-
go tumšbu. Lai zilweks waretu buht leetas kursâ par to, kas
noteef pasaulē, wixam japrot lasť; lai winsch waretu sawu domu
usrakstīt us papira, japrot rakstīt. Kursch neprot ne lasť, ne rak-
stīt, tam gruhtī peeejami pehtijumi, melleschana pa gramatam—
winsch eet pirmmahzibas grupâ un wingrinas tur lastschanâ, rak-
stischanâ. Darbs pilnigi brihws. Ir bijuschy gadijumi, kad schai
grupâ nemahzetajs daschu nedeku laika eewingrinas lastť bes „sko-
lotaja“ palihdšibas, staigadams ap teem beedreem, kuri jau lasa.
Netahda noteikta ne skanu, ne balseenu metode scheit naw jaleeto.

Bes latweeschu, mums japrot ari kreewu waloda, lai mehš

felmigat waretu darbotees starp kreewu beedreem, lai buhtu speh-
jigi strahdat Padowju Kreewijâ, tur mehs patlaban atrodamees.
Muhfu komunâ dshwo wairaki kreewu tautibas behrni un no ta
zetas abpusejs labums: mehs runadami ar wineem praktisejamees
kreewu walodâ, wini — latweeschu. Daschi jau labi runâ lat-
wiski. Beeschi nahlot fakaros ar kreewu eedshwotajeem, mehs
esam speesti farunatees ar wineem kreewiski. Pati dshwe
speesch muhs nodarbotees ar scho walodu. Bes tam ar mineta-
jam diwam walodam mehs nodarbojamees literariskajâ grupâ.
Tâpat kâ wifâs, tâ ari schai grupâ nekahda obligatorisma naw.
Mehs strahdajam daschreis kopigi, ja gadas kaut kas faistofchs,
waj ari katrs atsewischki pee sawa darba. Nekahdu diktatu na-
wa, ir brihma norakstischana. Latweeschu walodâ mehs rakstam
stahstus, dramatisejam, dsejojam. Labakos darbus nododam re-
dakzijas kolegijai.

Redakcijas kolegija redigè muhfu schurnalu „Darba Jau-
natne“. Schurnals sadalas dailliteraturas, fabeedriski-sinatniskajâ,
satiriskajâ un kritikas nodakâs. Bes tam teel eewheetoti grupu
darbu apskati, pahrskati par jaunatnes schuhninas darbibu, atbil-
des u. z. Mahstklas grupas sikhmeschanas sekzija gatawo wahku
un ilustre schurnala eefschupst.

Mahzibas grahmatas kâ tahdas ir pilnigi leekas. Mewaja-
dzes atkahrtot wezo pateesibu, kâ winas eedwesch reebumu behr-
nos, tâpat kâ skolu darbineekos. Wifam grahmatam, kahdas tikai
skolâ atrodamas, jabuht weenâ skolas bibliotekâ, kuru pahrsin ko-
lektiwa isbihdits bibliotekars un no kureenes grahmatas nem tas,
turam wajadfigs.

Lai felmigati waretu darbotees, meklet, pehtit, tad mums
buhtu nepeezeeschama literatura wifâs sinatnu nosares, lai waja-
dshibas gadijumâ mehs par weenu otru jautajumu waretu netikai
tikt skaidribâ, bet ari pehtit wianu tablak, meklet to wihru do-
mas, kas dauds dewuschki sinatnei, kuri bihdijuschki us preetschu zil-
wezes domu.

Grahmatu mums leels truhkums. Labaki ir ar fabeedrisko
sinatni: tur war fazit — peeteekofchi. Jau agrat aisrahdiju, kâ
ragadejâ skolas darbineeka isglhtibas lihmentis sems. Wirsch ir
sems preetsch wezâs „subrischanas“ skolas, nenemot nemas wehrâ
jauno darba skolu, tur skolas darbineekeem nahlas sadurtees ar
dauds un daschadeem jautajumeem dauds beeschaki. Tadeht skolas

darbineekam dauds jalasa, jastrahdà, japehta kopà ar masajeem beedreem. Kopigs, draudfigs darbs bes autoritatem, bes kahdeem aisschogojumeem no „skolotaja“ pufes! Mums naw ne skolotaja, ne audsinataja, ne skolneeku. Mehš wifš esam darba beedri, kopigi weidojam sawu dšihwi idealaku un labaku, nefa aptahrtejā sabeedribā, iſaugam leeli kolektiwā un preezajamees wifš weenadi, ja muhſu paſahtumi iſdodas tā, tā mehš gribejuſchi. Ar preeku un ſirniibu pee darba, tad mehš wiſu weifšim!

4.

Kolektiwa ſapulzes.

Kolektiwa ſapulzēs mehš apſtatam padarito, noſprauſcham zeku nahkoſcham darbam. Ari ſchais ſapulzēs, tāpat tā wiſā ſkolās dšihwē un darbā naw jaiſzet neweens atſewiſchēs „es“, tā autoritate. Kolektiwa ſapulze ir augſtakā eestahde, kurai katram japadodas. Slikti daris tas ſkolās darbineeks, kurſch ignoreſchis ſapulzes, waj ſtatifees uſ winām no „peeauguſchā“ redſes ſtahwotka, tā tas beeſchi gadas. Zaur ſchahdu rihzibu wiſch ti-tai attahlinafees no pahrejeem kolektiwa lozetteem, paliks weens un „jaunā darba ſkola“, par kuru daudſi muhſu deenu pedagogi runā tā par kaut ko neeſpehjamu, par tahdu ari paliks. Schis kopejās kolektiwa ſapulzes jau ir tas ahkis, kurſch til pretigs wezajam pedagogam. „Ko gan behrni war ſpreest, ko wini patſahwigi war iſweſt“ — paraſts iſteizeens winu mutē. Zaur ne pareiſu ſkolās sabeedriſkās dšihwes ſapraſchānu, zaur noſtahſchāncs oppoſizijā, beeſchi ween iſſtaidrojami tee gadijumi, tad ſkolotajus iſbalſo.

Turpreti ja ſkolās darbineeki tijēs brihwai darka ſkolai, ja ſkolās kolektiwš buhš ſaaudſis ſawſtarpeji, tad ſchis ſapulzes noritēs kotti dšihwi, dos daudſ pamahzoſcha un rahdis, tā jaunatne koti labpraht mihl iſtirſat ſawas dšihwes wajadſibas. Weena ſchahda ſapulze, tur brihwi iſwehl ſapulzes wadoni un ſekretaru, tur katram brihwš wahrds — dod daudſ wairak, nefa garu garee ſkolās darbineeku ſprediki par daſchadām dšihwes parahdibam.

Uš ſchim „ſtundam“ behrni garlaikojas, ſapulzē, turu paſchi ſa-
fautuſchi, wini toti dšhwī un uſmanigi.

Mehs ſafauzam ſapulzes pehz wajadšibas. Baſchā ſahtumā
interese uš ſchim ſapulzem nebija leela: leelata data, kuri ja bija
apmeklejuſchi wezo ſkolu, eedomajās, ka ſapulze buhs ta pati ſtun-
da, kur ſkolotajs runās. Bet, maš pa maſam, tad wini nahza
pee flehdseena un redseja, ka katrs ſcheit war břihwī iſteiktees,
tad wiſpahr muhsu atteezibas galigi noſkaidrojās — tad
ſapulzes ſahta peenemt arweenu dšhwaku un dšhwaku rak-
ſturu. Wiſi iſturas ar wiſleelako uſmanibu, toti apſinigi wehl
baſchabas amata perſonas, balſo par ſawu kandidatu, debatē u.
t. t. Scheit kahtas ſapulzes protokolſ:

Protokolſ Nr. 12.

N. darba ſkolas-komunas pilna beedru ſapulze peektdeen,
15. okt. 1920. g. Par ſapulzes wadoni eewehl b. Jahni Kirpi-
ti, par ſekretaru Eſu Mauſi. Peenem ſefoſchu deenas kahtibu:

1. Sinojumi: a) no Iſpildu Komitejas, b) mahtſlas gru-
pas, c) dramatiſtās ſekzijas.

2. Materialais darbs.

3. Zefoſčas darifšanas.

Peē pirmā deenas kahtibas punkta nem wahedu beedris M.
un ſino, ka latweeſchu ſekzija noſuhtijūſt uš Maſlawu zilweku
drehbju un apawu ſanemſchanai preekſch ſkolas. Tahtla b. M.
paſino Iſpildu Komitejas lehmumu, ka jaunās drehbes iſdos ti-
lai teem, kuri warēs parahdit wezās. Tas tadeht, ka baſchi
beedri nekahrtigi rihtojas ar ſawam drehbem, nerehtinadamees ne-
maš ar to, zil winaš patlaban gruhti dabujamas. Ja beesatu
manufakturu newarēs dabut, tad ſchuhs no tahtas, kahta ir.

Tahtla teel eetuſtinats jautajeens par ſekem, kuras wiſeem
noplhtuſchās un nepezeeſchamas.

Beedris S. aiſrahda, ka wilnu warēs ſanemt no Saimnee-
zibu Pahrwaldes, jagahdā tilai, lai wīnu waretu ſakahtſt. Ja-
gahdā ari ratinſch, lai waretu ſawehtpt. Beedris B. aiſrahda,
ka „Staroje Sela“ dširnawās wilnu kahtſchot, wajadsetu eet ſa-
larā ar atteezigam eestahdem un dabuht attauju. Preekſchlitumu
peenem. Ja newaretu ſakahtſt, tad b. S. leel preekſchā Iſpildu
Komitejai greeſtees pee ſaimneezibas waditaja, lai muhsu rihtibā
uš kahtu laiku dod „watentu“ wehlaju. Preekſchlitumu peenem.

Beedris G. fino no mahßlas grupas. Pehdejâ nupat fe-
tusees pee darba un sîhmejot dekorazijas dramatisklai fehzijai.
Nupat buhßhot gataws mescha ftats. B. G. aisrahda, ka defo-
razijas warot sîhmet us maisa drehbes, jo maisu jau peeteekofchi.
Ußdod mahßlas grupai rihkoters fassanâ ar roldarbu grupu.

No dramatisklâs fehzijas fino beedrene M. Aisrahda, ka nu-
pat sagatawofchanâ atrodas Aßpasijas „Seltite“ un nolents kopâ
ar literarisko studiju wisdrihsatâ laika farihkot literarisko wataru.
B. P. domâ, ka beeschaki buhtu jafarihko mehginajumi. Pa
mehginajumu laiku beedrus wajadsetu atfwabnat no materialâ
darba. Beedris M. gluschi pretejâs domâs: wiassch aisrahda, ka
tas nemaß naw wajadßigs, jo materialais darbs ilgst titat 3—4
stundas un laika mehginajumeem peeteekofchi ahrpus schi darba
stundam. Sapulze beedra M. passaidrojumu atsiht par pareißu.

Par materialo darbu runâ beedris K. Materialais darbs
mums wehl naw tâ nostahdits, tâ tas buhtu wajadßigs. Kad
peenahß darba laiks, tab tit mehs atjehdsamees un fahlam dar-
bus dalit. Wajadsetu grupam jau eepreeßsch apspreestes par pa-
darito un daramo darbu. Kola un dselß apstrahdaschanas gru-
pa pehdejâ laika darbojusees toti neorganisetâ weidâ, tas pats
fakams par pahrejâm grupam. Pirmajai janoorganise pareißi fa-
kari ar smehdi un galdneeku darbnizu un schuweju grupai jae-
wehro un janem aktiwa daliba schuweju darbnizâ. Beedris S.
eenes preeßschlikumu, lai grupas apspreestos iktatru wataru. De-
batejot tomehr nahß pee flehdseena, ka katru wataru nebuhs
eeprehjams, bet diwas reißas waretu gan: treschdeenâs un festdee-
nâs. Schahdâ weidâ preeßschlikums teel peenemts.

Beedris P. jautâ, tâ isheet no stahwokka, ja mums kahds
ahrfahrtejs darbs darams, kursch neetiilpst neweenâ no grupam.

B. M. atbild, ka wiß kolektivs mums bes tam fadalite-
masâs grupinâs pa 4—5 zilwekeem, kuri pehz kahrtas strahdâ pa
fehst, deschurè pa telpam un tapat ispilda ari zitus nepare-
dsetus usdewumus.

B. N. aisrahda, ka pehdejâ laika neteef nemaß apstatita
raksturojumu grahmata, tapat jautajumu lastite pamissam aismirsta.

B. E. leet preeßschâ pehz sapulzes lastt raksturojumus.
Preeßschlikumu peenem.

Sapulzi flehdß.

Sapulzes wadons Kirpits.
Sekretars Elsa Maufe.

Kolektiivs no sava vidus iswehl Ispildu Komiteju, kura ir wadoschais organs skola. No saktuma mums tahdas Ispildu Komitejas nemas nebij. Tapat nebija organiska sakara starp grupam. Skolas Padome gan skaitijas, bet wina bija nedfihwa un wisu darija faktiski skolas darbineeki. Pee tam schis skolas padomes fastahditas mahfsligi, winas stahw atfewischi no kolektiwa sapulzem un ir par schlehrfli paschdarbibai. Tadeht mehs litwidejam Padomi un pilna kolektiwa sapulze eewehlejäm Ispildu Komiteju pehz Padomju Latvijas parauga. Komiteja teek pahrwehleta it pehz trijeem mehnescheem. Wajag redset, zit apfinigi wiss kolektiivs keräs pee wehleschanäm, kahds eespaids paschu wehleteem ispildu organeem us wisu skolas dfihwi, lai pilnigi atfihitu un nahktu pee flehdseena, ka weenigi zaur paschwaldibu mehs nostahdistim skolu us teem pamateem, kahdi nepeezees schami, lai leels kolektiivs waretu west brihwä darba dfihwi, lai beedri buhtu sawstarpeji disziplineti, lai winos isaugtu peenahfuma apfina, lai mehs wiss schini kolektivä waretu justees ka weena saime. Tas muhsu ideals, kuras mehs tuwojamees zaur weenoto darba skolu.

5.

Jaunatnes Saweeniba.

Mums jaattihsta paschdarbiba, pehtischanas teekme. Pareisati sakot, jatauj attihstitees. „Skolotajs“ newar zeeft, ka „skolneeks“ runa winam pretim; winsch usbudinas par katru brihwaku kustibu, par skatat isteittu wahrdü. Ta ir wina azis nerahtniba augstakä mehrä, ar kuru jazihnas. Winsch negrib atfihit un saprast masakajä brähli lihdszilweku: winsch reds tur wergu-skolneeku, kuras japaklausä winam — skolotajam, katrä weetä un leetä. Wiff pastahwoschee paschwaldibas organi skola, katra jaunatnes saweeniba, kura pati grib runat un lemt — preeksch wina — comedija. Man sinams kahds skolu instruktors, kursch katreis, kad eet runa par skolas paschwaldibu, leet preekschä stingri skatitees us schim „skolneekuomitejam“ un dot winäm

instrukcijas, „mahzil“ — tas „skolotaja“ darbs, bet kura winsch nekahdâ sinâ neprot un newar isitt. Wiskaltigakee schai sinâ ir skolu darbineeki „spezi“. Wini, tufachi pee skolotaja wahrda, no laika gala parabuschî dufet us saweem laureem un newar tift laukâ is wejâs pedagogijas mullaja. Wiss nedsihws tur, kur walda schis „spezs“. Klase ar tradizionelajeem soleem, us kureem sehð noguruschem waibsteem behrni ar paschu scho „spezu“ preekschgalâ, kusch lâ uswillts gramofons atfahrto tos wahrbus un teikumus, kurus winsch pats eesubrijs un kuri ari winam apnikuschi. Winsch, nabags, domâ darot leelu darbu ar sawu runaschanu, kura naw nelas zits, tâ papagaita balamuteschana. No dshwâ darba tur naw ne wehsts.

Munat ar schahdu tipu par jaunatnes organiseschanu, par skolas paschwaldibu — leeki. Zilweta labatâ data — behrniba, teel samaitata no scheem „spezeem“, bet winu rotâs atrodas iif dands darba jaunatnes, kura alkst pehz gaismas, alkst pehz wisa, kas labs un daitsch! Neorganiseta jaunatne nespehs isprast leelo kolektiwâ darba nosihmi, neisauks par sabeedrisstem zilwekeem, kuri wisu sawu darbibu mehro ar sabeedrisstâ labuma mehrawflu. „Skolotajs“ ir eenaidneeks jaunatnei ja ne wahrdos, tad darbos wisadâ sinâ. Un tâ wesk noscheshlojamo kasarmas dshwi muhsu leelais skolu wairums, schis subrischanas eestahdes ar sawam programam, stundu faraststem, paschâm stundam, swaneem u. t. t.

Apstinigakâ strahðneeziabas data organisejas sawâ politiskajâ partijâ. Weentahrschu darba ruhki, lai winsch ari buhtu neapstinigs, nefastahwetu partijâ, nefaprastu winas mehrkus un idealus — scho darba ruhki nelad newarekfm faukt par reakzionaru. Apstinigat datat, partijai, winsch jawed pee apstinas, jarahda zelsch, pa kuru ejot mehð wisahtraf tiffim us preekschu, fasneegfm mehrki.

Muhsu skolâs jaleel pamats sabeedrissto juhtu attihstibai zilwelâ. No muhsu skolam jaunatnei jaiseet ar zeeschu pahrleezibu un gribu — weidot komunistsko eekahrto, kurâ naw nedj apspeeðu, nedj apspeesto.

Jaunatne sahtot no 13 gadeem organisejas sawâ jaunatnes saweenibâ. Schi jaunatnes saweeniba ir skolas dwehsele. Wina iswehl sawu biroju, kusch wada darbus, fastanâ ar ispidbu komiteju. Skolâ, kur wiss kolektiwis zentisees fewi isaubset par apfinigeem sabeedribas lojekkeem, kur nebuhs eelschâ „skolotaja“

gara — schahdâ skolâ „bersefchanâs“ stary skolâs darbineeem un jaunatni newar notikt.

Jaunatnes saweeniba ir komunistskâ schuhnina skolâ. Ap wiinu grupejâs wisa skolâs jaunatne. Winâ jastrahdâ wiseem skolâs darbineeem, lâ weizinatajeem. Pilniga lopdarbiba radis to harmoniju, kahdai jawalda sabeedribâ. Ihtâ dshwe, ihtais mehikis un dshwes nosihme rodama scheid — darot labu sabeedribai pee labatas pasaules weidoschanas. Masak egoisma, wairak sabeedrifku juhtu, tad mehš scho darbu spehšim sehnigi welti, tad mehš baudisim ihstu preeku, to preeku, kuru dod kolektivais darbs.

Muhfu jaunatnes saweeniba sawâ darbâ pilnigi salejas ar wispahrejo skolâs darbu. Jaunatne strahdâ wisâs grupâs, sehzijâs; wiina wed idejisko darbu, jaunatnes darbu stary wisu skolâs kolektiwu. Winai pakaf eet wiss kolektivs un itweens weh-las jo ahtrak eestahtees sawâ jaunatnes saweenibâ. Jaunatne brihwi spreesch, domâ, strahdâ. Wina organisè un weido muhsu eefshejo dshwi, daridama to weenmehr pilnigaku. Jaunatne ir ta, kura issit skolotaja fiskt wezajam pedagogam is rotam, kura alkst pehz dshwes.

Wezâ tipa pedagogam bija leelas galwas sahpes ar skolâs disziplinu. Kahdi gan lihdselki netika leetoti, lai behrneem aishahstu muli un lai nekautu brihwi kustetees: taktis, atstahschana pehz stundam, bes pusdeenas, sishmites wezakeem u. t. t. Zaur schahdu rihzibu isweidojâs nedabiskas atteezibas stary skolotaju un skoloneem. Ne masakâs sawstarpejâs uslizibas, wiss pee-speests, samahsklots. Un muhschigâ subdsefchanâs par samaitato pasauli.

Mums disziplinas jautajums ir paschas jaunatnes jautajums. Jaunatnes Saweeniba lâ organizacija regulè art disziplinas jautajumu stary saweem beedreem. Safari ar augstalam Saweenibas eestahdem, instrueschana is zentra, rada jauneefchos to apšinu, la wiinu saweenibai ir nopeetns ralskurs. Wezakee beedri beeschi ween skatas us jaunatnes saweenibu zaur pirksteem, t. i. nepeegreesch winai wajadsigâs eewehribas. Zaur to zeesch ari eefshejâ disziplina.

Paschu raditâ disziplina fimeis labala, nekâ no augšchâs usspeestâ mahskligâ disziplina. „Stingers“ skolmeistars, klusa „klase“ it nebuht nepeerahda, la tur walda laba eefsheja fahrti-

ba. Gluschi otradi — sawstarpeja neustiziba ir pirmà wezàs skolas pasihme. Kur naw weenkahrschu atteezibu, tur newar buht ari apfiniga, beedriisa disziplina.

Kolektiwai disziplinai jawalda skola un schai disziplinai padoti skolas darbineeki, peeanguschee strahdneeki, instruktort — ar we nu wahrdu — wiff, kuri scheit strahda. Jaunatne koti labi nostahda eefschejo kahrtibu. Schi jaunatnes disziplina, sabeedriisa peenahkuma apfinas eeaudseshana ir no dauds leelaka swara, netà wiff skolotaja morales. Sprediki kopà nemot. Ny jaunatnes schuhnianu grupejas wiff skolas kolektivs, jaunatne rada zaur sabeedriisku, kolektiwu darbu to disziplinu, kura nepeezeeshama, lai schis kolektivs waretu pastahwet un darbotees. Katra peenahkuma neispildishana atfauzas us wispahrejo komunas darbibas gaitu un tadeht wisa komuna, tapat tà atfewischs schis komunas beedris ir eeintereseti, lai peenahkums tiftu ispidbits kahrtigi.

Koti weizina eefschejas kahrtibas nostiprinashanos weena, otra nolaidiba, kuru peelaiduschi komunas beedri un kura atfauzas us wiseem pahrejeem. Bija schahds gadijums. Jaunatne sagatawoja literariskajam wakaram ludfianu. Weens no spehletajeem bija aif newihschibas atshajis grahmatinu us skatuwes galda un otra deenà israhbijàs, ka tur truhka daschu lapu. Ta ka otra eksemplara nebija, tad luga newareja tift uswesta un wakars, us kuru wiff bija tà gatawojuschees, bija jaatleef. Saprotams, ka sashchutumus bija koti leels un wainigajam newajadseja lasit ne pamahzibas, ne moralistus spredikus: winsch redseja beedru sashchutumumu un bija besgola nelaimigs un nospeests. Waj sche wehl wajadstiga wezà skolotaja rola? Saprotams, ka ne. Skolas darbineeks daris labi, ja winsch wismasaf schai gadijumà runas. Sau otra deenà tifa taujats un gudrots, tà sadabut otru schis ludfianas eksplaranu, lai waretu studeshanu turpinat. Warat buht droschi, ka otrreis grahmata us skatuwes netiks atshakta.

Organisetajeem jaunatnes beedreem wajaga buht fewischki usmanigeem pret sawu peenahkumu, aishahdit weenam otra kluhdas. Tee pasahkumt, kurus Ispidu Komiteja nodomajust iswest dishwe, teef apskatiti ari Jaunatnes birojà. Wehs noturam sawas sehdes beeschi ween kopejt — Jaunatnes birojs un Ispidu Komiteja. Daschi beedri no biroja eeeet ari Komitejà. Melahdas bersheshanàs stary abeem organeem naw notikuschas un ari newares notikt, ja skolas darbineeki buhs eeintereseti sawà darbà,

ja wini buhs idejisti zilweli, bes leekas patmihlibas, bet ar weenadu energiju fersees pee darba starp jaunatni. Peeteel jaunatnei redset, ka wezakee beedri wifās weetās atbalsta winau organizaciju, nem winā aktiwu dalibu, lai wina ar fridi un dwehfeli atdotos darbam, lopejam jaunradishanas darbam, kurfch jaleef skolas pamatā. Daschreis gadas, ka skolas darbineeks teef „isbalfots“. Tizeet drofchi, ka tahda „isbalfoshana“ bes pamata nekad naw notikust un nenotiks.

Muhfu pedagogi behg no politikas, tā weins no frusta. Wini, luhf, newar saprast, ka skolai ar politiku waretu buht kaut kas lopejs. Wini esot pret politikas eeweschānu skolā! Bet ko nosihmeja tee laiki, kad bibeles morale tifa kalta galwās par pallaußibu „deewa eezelteem“ waldneekteem, dseedatas wineem par godu himnas? Ko nosihmeja wifās tās keisarū gimetnes un deewu tehli pee seenam? Waj ta nebija politika? Nabadfini, wini negrib eedomatees, ka pati skola jau ir politika. Ja wini tagad nonem no seenam swehtbildes un keisarū un nepeeleeft tur klacht muhfu rewoluzijas wadonu gihmetnes, ja wini „deews, sargi keisarū“ weetā nedseed Internazionali, waj ta naw politika? Waj ta naw nogaidoshā inteligenzes un fihfburschuasijas politika — ne pa labi, ne pa kreisi, bet orientetees pehz wehja? Luhf, tamdeht mehš safam, ka mums naw ne wezās, ne jaunās skolas — mums ir putrojums, tapat tā putrojums ir wifa schis fihfburschuasijas psichologija.

Un tikmehr, kamehr mums nebuhs skolu darbineeki, kuri nebaidisees no politikas, no Padomju waras politikas — tikmehr stiprs pamats sozialistiskai darba skolat nebuhs likts. Schos darbineekus mums dos strahdneeziba un komunistskā darba jaunatne.

Muhfu skolā politisko darbu weiz jaunatne. Pee Jaunatnes biroja ir „politiskās isglibtibas“ nodala (политпросвет), kura strahdā starp weetejo jaunatni. Padomju saimneezibas jaunatne apweenota ar skolas jaunatni weenā schuhninā. Teef studeta komunisma abeje, sarihkoti literariskee, proletariskee, jautajumu wakari u. t. t. Wakari noteef lopeji ar weetejo strahdneezibu, isnemot komunisma abezi, kuru mehš isnemam atsewischki. Weens, kas mums neishodas lihds schim — wess kreewu jaunatni few lihdsi, kreewu walodas neprashanas deht. Behdeja laikā weens, otrs kreewu beedrs sahft tomehr peegreestees muhfu organizacijai.

Ditakas saknes šai neweikmei mellejamas weetejās kreeru flo-
lās, kurās netikai jaunatne neteek organiseta, bet, pehz wišam ših-
mem spreeschot, flolu darbineeeki ir noteikti pret jaunatnes sawee-
nibu un kultivē wišā wišumā wezās „subriščanas“ metodes.
Pehbejā laikā ar leelām pušlem isdewās blakus padomju šaim-
weejibā atwehrt flolu-komunu kreemu behrneem. Zerams, ka lee-
tas pamasam grosisees un mehš redsešim lauku jaunatni ar laiku
tapat organizajamees, tā tas noteek pilsehtās.

Lai waretu tuwaki ar mušfu jaunatnes darbibu eepasihtees,
tab peewedišču „jaunatnes pastiprinaščanas nedekas“ darbibas
planu, kuru isstrahdaja Saunatnes birojs kopā ar „politiskās is-
gihhtibas“ nodatu.

Pa stiprinaščanas nedekas darbibas plans.

20. janwari. Saunatnes beedru eepasihtinaščana ar tanze-
lejas eefahrtu.

21. janw. Pilna beedru šapulze.

22. janw. Komunisma abežes lasiščana.

23. janw. Referati: 1. Kas ir Saunatnes Saweeniba.
2. Mušfu usdewumi.

24. janw. Referats. Saunatnes organizacija zihnā par
3. Internacionali.

25. janw. Komunisma abežes lasiščana.

26. janw. Referati: 1) Bahzijas, 2) Franzijas un 3) Bul-
garijas jaunatnes kustiba.

1. febr. Komunisma abežes lasiščana.

4. febr. Komunisma abežes lasiščana.

5. febr. Pilna beedru šapulze.

6. febr. Šrihkojums.

7. febr. Ref.: 1. Saunatnes kustiba Greakijā un Slowa-
kijā. 2. Saunatnes kustiba Latwijā.

8. febr. Komunisma abeže.

9. febr. 1. Sozialistiska audsinaschana. 2. Jaunatne so-
zialistiskas skolas jaunradischanas darba.

10. febr. Referats: Jaunatnes teefiski-ekonomiska darbika-

11. febr. Komunisma abeje.

12. febr. Referati: 1. Mahkulas studija. 2. Muhsu rals-
neeku darbi.

13. febr. Pilna beedru sapulze. Ref.: Starptautiska jau-
natnes deena.

Atb. sekretars.

Šchi programa tita ispiidita koti apsinigi. Kats no jau-
najeem referenteem ar wifu nopeetnibu gatawoja sawu referatu.
Weeni referè pehz fastahdita plana, otri sawu referatu noraksta.
Bahris gadijeenos, kad referents ismahyjiees wifu no galwas,
referats norit wisneisdewigal — juht. Tamdeht mehs nahzam
pee flehdjeena, ka no dauds leelaka swara ir labi pahrdomat re-
ferejamo materialu un tad nest preekscha: tahdos gadijumos ne-
noteef pehschana fajokschana. Skolas darbineeki tapat dabuja
pa referatam no jauneescheem un strahdaja wikur ka wezakee beedri
lihdsi. Wija ari dascht inzidenti, kad diwi beedri weenâ un tant
pat laika gribeja referet; inzidentu issehkhra sapulze un noteiza
katram laitu.

Lai mehs buhtu pilnigi informeti par to, kas noteef ap-
mums, lai waretu lihdsi lemt, tad jaunatnes preekschahwi eeet
wisas weetejas paschwaldibas eestahdes pa weenam: strahdneeku

komiteja, darba aissardibas komishja, tarifa komishja, weeteja tau-
tas nama un isglihtibas darbineeku arodswaenenibas waldes.
Mehs isleetojam wisas eespehjamibas, lai waretu strahdat lihdsi
un west pehz eespehjas pilnigaku dsihwi.

Kur naw jaunatnes swaenenibas, tur naw paschwaldibas,
tur walda skolas darbineeks. Ra idejiska, tapat materiala darba
jaunatnes swaeneniba eet preekschagalâ. Tas dsihwes un darba
preeks, ar turu jaunatne keraw pee ikkatra tahda darba, kursh
naw usspeests, het paschu organisets, ir galwenais dsinejspehts
muhsu dsihwe. Jaunatne ir muhsu nahtotnes weldotaja, pati
jaunatne organisè sawu darba skolu!

Darba artelis.

Karstajā darba laikā, tad bija jāstrahdā daudsi un dažādi šķaidošāki vāfaras darbi, muhsu jaunatne noorganiseja darba arteli, kurš strahdaja 3—4 stundas deenā weetejā šaimneezibā rašhojofchu darbu. Šis artelis tika nodibinats šakarā ar labdu usfaukumu, kurā bija usfwehrtis, lai jaunatne pehz eespehjas nemtu dalibu pee wāfaras darbu weifšhanas padomju šaimneezibās. Lai gan mehš ari lihds šchim nehnam pee darbeem dalibu, tad tagad galwenā wehriba tika peegreesta lauku darbeem, fewiškfi seena, wehlaš labibas, dahrsu nowahšchanai u.t.t. Pašaritee darbi tika atšihmeti darba šjurnalā. Peemehra deht pee wedišču atšihmi par 3. augustu.

Mehn. deena.	Kahdi darbi padariti.	Zit širgu.	Šehni	Mei-tenes.	Peesihmes.
3.	Rudšus weda	8	8	—	Atweda 8 wēf.
	Šakuhni strahdaja	—	—	7	
	Uhbokus misoja	—	7	1	
	Keškfi	—	1	3	
	Uhdni weda	1	—	1	Atweda 3 muz.
	Walku zirta	—	—	1	
	Ganos gahja	—	1	1	
	Dahrsu fargaja	—	1	1	

Peē darba kopā ar arteli gahja wišš kolektiwē. Muhsu maseē beedri, kuri wehl nefastahweja jaunatnes šaweenibā, strahdaja mums lihdsi. Wini gan nebija tik pastahwigi šawā darbā, beeschi ween pahrgahja no weenas weetas us otru, — mehš wi- neem to noleedsam. Totees wini eenesa daudsi jautribas un gaischa preeka muhsu widū un darbs parasti noriteja jautri.

Kad tika išsludinata „šemneeka nedeka“, tad muhsu darba artelis šariškoja gahjeenus us šahdschu pee šarkanarmeeschu gimēnem, lai palihdsētu darbā. Šehit kahda jauneescha atminas.

„Kahdu rihtu mehš gahjam us šahdschu „Spaš“, lai pašlihdsētu šarkanarmeescha gimenei kult rudšus. Šahgā negribejas,

jo mums bija jāiet tikai masai dātinai un tad nāv' tik omulīgi. Bet newareja neko darīt, jo tas muhsu usdewums.

Parēhmam lihdsi maisti, zūkuru un dewamees zekā. Minetā fahdsča nebija nezīl' tahtu, apmehram pusotras werstis. Mums gahja lihdsi pawadonis, kreews. Ar wīnu bija slīkti farunatees, jo pa kreewīki mehš lahgā nepratam. Rahdā weetā pawadonis atstahja muhs weenus un pats pasuda. Aisgahjuschi lihdsi mešam, aīs kura atradās minetā fahdsča, mehš apsehdamees un fagaibdjam fawu pawadoni.

Sahdsčas eedfihwotaji skatijās us mums isbrihnejuschees: wīni nēfaprata, kas muhs šcheit atdjinis. To wezeniti, pee kuras bija jākut rudst, fatikam us zekā, ta ka nēmas nebij wīna jāmeklē. Wezenite isfkatiņas loti weza, tomehr wehl deesgan šchirgta. Dabujuschi sinat, ka mehš nahkuschi wīnai palihdset iskult rudsus, wīna isbrihnijās: „Waj tad šchee masee buhs kahdi kuhleji?“ — Mehš prastjam tikai darbu un fazijam, lai wīna nēmas nēbehdā. Muhs ašwēda us riju, kura atradās pašā fahdschas malā, parahdija rudsus, bet tee wehl nebija pilnīgi iskaltuschi un mums wajadseja labu laizīnu gaidīt.

Lai gan pulkstēns bija tikai definit — mehš sahtam gudrot par pusdeenās ehschanu. Muhsu pawadonis gan fmehjās, ka mehš tik agri eedomajuschees ehst pusdeenu. Wezenite pee ahwaja peenu, bet mehš atteizamees, jo mehš tāl' bijam nahkuschi pee wīnās strahdat un newis ehst. Wīna atnēfa peenu, kuršch bija eeflahbis. Kā pateizibu par to, mehš wīnai eedewam dāschus graudus zūtura, par kureem wīna loti preezajas.

Drihs rudst' bij iskaltuschi un mehš šehramees pee darba. Darbs gahja ahtri us preekschu, bet drihs ari pašchi peekufām. Tomehr negribejam parahdit ka mums tik mas spēhka un strahdajam ween us preekschu. Par laimi weens no beedreem eeminejās, ka gribotees dšert un pateest — mums wīseem gribejās dšert. Wezenite atnēfa uhdens krukst' un mehš wīst' nodšehramees. Muhsu lihdsbeedrs, kreews, usaizināja muhs atpuhstees, jo esot peekufuschi. Bet mehš melojam un apgalwojam, ka nēesam nēmas noguruschi. Wīsa kulschanas mahtla fastahweja eefsch tam, ka mehš rudsu kuhli dāusijam par koka šolu. No fiteeneem graudi bira laukā. Kad kahdu laiku bijam dāusijuschi, tad likam wīfus rudsus us klonu un sahtam kult ar špriguteem, jo wahrpās

bija wehl palikufchi graudi. Daschi beedri nemaf neprata ar spriguli kult, par lo mums pahrejeem bija lcelu leelee smeekli.

Kad bijam beigufchi kult ar spriguteem, tad atnahza diwas semneejes ar slotam un fasslauzija wifus graudus weenâ gubâ. Tagad mums atlika tikai wehtifchana. Wehtamo mafchinu mehš fameklejam laiminu rijsâ un atnesam ſchurp. Darbs ar wehtamo mafchinu bij dauds weeglats un patihkamats, neta pee kulſchanas.

Kad bijam beigufchi wehtit, tad ſabehram graudus mafos un ſaneſam iſtabâ. Wezenite mums eerahdija weetu, tur ſalikt. Pehz pabeigta darba wina muhs uſaizinja uſ launagu. No ſahluma mehš gan atteizamees, bet tad gahjam ari.

Iſtabâ walbija wiſleelata netihriba, gar wiſam ſeenam mehtajas ſaplihfufchi drehbju gabali, un iſtaba nebija ne flauzita, neds maſgata neſin kad. Nebija ari nekahdu iſtabas leetu, iſnemot pahri ſolu, weenu ſagraiſitu galdu, weenu kaſti un pahri no apateem lokeem ſaſſtas gultas, kuras bija peekrautas daschadam wezam grabaſcham.

Wezenite ar kaka weiklumu pazehla diwas grihdas dehtus un eelehza pagrihdê, no kureenes nahza ahra nelaba ſmaka. No tureenes wina iſnehma laukâ podu ar peenu un ſalehja netihras glahſes. Sagreesa maifi un eedewa katram pa leelam gabalam. Es newareju wiſu noehſt un atlikuſcho eebahju ſabatâ, jo ſauns bija atſtalt uſ galda. Paehduſchi pateizamees wezenitei, gahjam laukâ un ſahlam wirſitees uſ mahju puſſ.

Mehš tſam ſarihkojuſchi wairatas ſchahdas darba eſſkurſijas. Tas preeks, turu mehš juhtam pehz pabeigta darba, kurſch weenam otram gruhtdeenam atneſis maju atweeglinajumu — tas preeks un apſina atſtahj uſ mums dauds leelaku eeſpaidu, neta wiſſ ſtahſti par tuwaku miſhleſtibu. Egot uſ ſahdſchu, mehš pa zetam jau dauds lo pahrrunajam, nowehrojam. Birno reiſ eedami uſ darbu — mehš paraſti mehginam paregot, ka muhs uſnems, ka mehš ſtrahdajot parahdiſim, ka muhſu darbs tomehr atnes ſinamu labumu. Mehš atzeramees pagahjuſchâs darba eſſkurſijas, atzeramees, ka mehš dauds lo nepratam ſtrahdat ar weetejeem darba riſkeem, bet ahtri eemahzijamees, jo ſchee riſki ir loti primitiwi. Ar mafchinam mehš gan tik ahtri newaretu ſtrahdat — tur buhtu jau eeppreeſch labi jaeepaſiſſtas ar wina konſtrukziju, japroto winas peenahzigi wadit u. t. t. Lai mehš

waretu noſtuhſt lihdſ komunismam, mums daudſ jamahzas — jamahzas waldit par darba rihteem, ſapraſt daramais darbs un wadit to raſchoſchanas noſari, kurâ mehs ſtrahdajam. Un wiſſ taſ jaſin ne titai atſewiſchkam perſonam, bet katram.

Ja uſ pirmo darba eſtkurſiju mehs gahjam ar ſinamam ſchaubam paſchi par ſewi, par ſawam ſpehjam, tad beidsamo mehs weizam ar ſinamu apſinu, kuru war peeſchirt titai leetderigi darits darbs. Wehlaſ, pehz padarita darba, pa wakareem, mehs analiſejam ſawas eſtkurſijas, apſkatijam daudſ un daſchadus jautajumus. Un ja mehs to ari nebuhtu darijuſchi, tad tomehr ſchahdas eſtkurſijas ir neatſweramas, tã kolektiva darba organizetajas.

No ſwara, lai tee peeauguſchee ſtrahdneeki, kuri ſtrahdã kopigi ar jaunatni, ſapraſtu ſawu uſdewumu, ſtatitos ar wiſu nopeetnibu uſ jaunatnes darbu, buhtu wiſãſ weetãſ wezatie beedri.

Muhsu jaunatne wiſlabaki ſtrahdã kopã ar teem ſtrahdneekem, ar kureem wiãa war ſapraſtees; ar wiſleelako preeku wiãa eet uſ kaleju un galbneeku darbnizam, pee dahſneeka augtu un ſakau dahſoſ. Laukã wiãa labpraht peebeedrozas teem, kuri ſaprot wiãu; uſ lopu kuhiti eet ne labpraht — tur pahraſt daudſ duſmigu ſeju.

Sewiſchki ſkaiſts mums bija ſeena laiks. Patihkams darbs leelã barã, ſmeehlt, walodãſ. Pa ſcho darba laiku mehs ſawahzam ari ſcho to muſejam. Mehs brauzam uſ 25 werſtãſ tahtajãm Verſchinas pſawam ſeenu kaſti. Schãſ brauzeens mums wiſeem ſewiſchki atminã. Muhsu uſmanibu ſcheit wiſwairãl peegreesa upe, kurã bija daudſ ſiwju, wehſchu. Mehs kaſtjam ſeenu, ſwejojã, wehſchojã, peldejamees upẽ. Turpat atradãſ nhdens dſirnawãſ, kuraſ ari apſkatijã. Iſſtrahdajamees un iſdſihwojamees pehz ſirdſ patihſchanaſ. Te kahtãſ no aprãkſteem par paſchu brauzeenu.

„14. auguſtã peenahza ta deena, kad mums bija jabrauz uſ Verſchinas pſawam. Paehduſchi puſdeenas, mehs aiſſkrehjam uſ ſirgu ſtalli apjautatees, waj buhſ jau juhſdami. Mums atbild, lai nemãſ neſleibſotees, jo brauſchana iſnabhſchot titai pehz launaga.

Ar ilgoſchanoſ ſagaidom launagu, bet ehſt nemãſ negribẽſãſ, — tã eſ, tapat ziti, domajãm titai par brauzeenu. Pehz

Jaunaga mehs dabujam divus baltus firgus un leelu „ekipaschu“. Sajuhdsam firgus, fagaibijam ari zitus muishas laudis, soneh-
mam wifas mantas, pahrtiku un neaismirfam ari sawu farlano
karogu. Paschlait sahkam jau braukt, kad peenahja kalejs un sa-
zija: „Zuhs, leelee brauzeji, neuhfat i peejas werstis nobraufu-
schi, kad palitfeet kahjam, leelee „schwihmani“! Mehs tomehr
nemas neklaufjamees un brauzam; karogs fahrti pliwinajas wirs
muhsu galwam.

Peebraufuschi pee pirmas sahdschas dabujam kreetni pa-
smettees: sahdscheneeku firgi, kuri ganijas zelmala, jonoja pro-
jam pa laulu — baidijas laikam no farlana karoga. Gebrau-
zam sahdscha — bija atkal to smettees: kreemu behni sabehga
wiff sawas buhdas un luhreja zaur logeem us mums.

Elko isbrauzam pirmajai sahdschat zauri, kad preekfcheja we-
fuma ritenim nomuka schina. Par laimi mums bija lihdsi zir-
wis, ta ne ta fataifjam un brauzam tablat.

Daschas weetas dabas stati bija koti jauti, daschas turpre-
tim drnhmi.

Trihs eeraudfjam to upi, kura tet gar Zerschinas padomju
faimneezi bu un kura esot dauds siwju un wehschu. Wiff ar lee-
lu sinkahribu statijamees us upi, jo fen nebijam tahdus uhdenus
redsejuschi: pee mums ir tikai neleeli dihi.

Pee tilta peebraufuschi gaidijam zitus brauzejus, kuri bija
palituschi eepakat. Tapat pee tilta atradas ari dsirnawas, pee
kuram bija sabraufuschi daudsi maleji. No schejeenes mums pee-
bedrojās weens sahdschas semneeks, kursch, pehz pascha istejee-
neem, dsihwoja netahfu no S. Winsch redsedams, ta brauz wai-
rak tikai jaunatne un wed lihdsi daschadus rihfus, praffja: „Kur
juhs braufteet, waj us Zerschinu dsihwot?“ Mehs paslaidrojam,
ta braufsim strahdat. Winsch koti isbrihnijas dabujis dsirdet par
muhsu skolas dsihwi un eekahrtu. Ne pee kahda galiga flehdsee-
na winsch tomehr netika, jo weenkahrschs sahdschas semneeks wehl
mas saprot par darba skolu.

Behz gara brauzeena eebrauzam Zerschinas faimneezi ba.
Bija jau krehsa, faulite taihjas us reeteschanu. Mehs ahtri no-
kahrtojamees un gahjam apraudsit apkahrtejo dabu.“

Saunatnei koti tibh tahdi isbrauzeni, fewischi leela bara.
Tad eet jautri, dauds kas jauns pa zetam nahl preekfcha — wiff
smejas un seed.

Darba artels mums pastabveja lihds rudentim, lamehr lauti tika nowahkti. Peh3 tam winsch likwidejās un eeplyhda parastjās darba grupās

Seemai usnahkot, meh3 darbus newarejam turpinat parastajā gaitā, jo truhka apgehrbu un apawu. Meh3 wairat nobewamees garigam darbam, materialo darbu weizot darbnizās un paschi saw i fainneezibā.

7.

Eksturšijas.

Bateesibā par ekstršijam, kā tahdam, nemas nebuhtu jarunā, jo wisa darba skolas dšihwe saweenota ar ekstršijam. Meh3 nepasihštam „stundu fahrtibu, kura wifus peespeesch reisā nosehstees, reisā peezeeltees, reisā pastalgatees u. t. t. Garigā darbā pehtot weenu, otru jautajumu, meh3 ejam darbā, sabeedribā un mehginam atrišinat to, kas neprota i s. Tapat materialais darbs sawā šinā ir ekstršija. Pee wifseem scheem darbeem meh3 esam sadalijuschees masās grupinās, kurās katrs nodarbojamees ar sawa temata atrišinaschanu.

Schinis darbos mums reti ir isdewiba buht wifam kolettikwam kopā, bet kopejs darbs un gahjeeni leelā barā mums dara fewischku preeku.

Un, luhk, brihwajā laikā meh3 farihtojam ekstršijas us schadscham, dabas šinatniskā noluhkā, us wezajam kapenem. Daschreis ejam bes fewischka noluhka, weentahrschi — lai katrs daritu b. ihwā dabā to, kas winam wizlabaki tiht.

Weenu no schahdam ekstršijam apraksta muhsu jaunatnes beedrs L.

„Wairakas reizas tika eekustinatš jautajums par wezo kapenu atrakchanu, bet ais daschadeem eemesleem, kā wafaras darbeem un ziteem — nebij isdewiba to isdarit. S. Hodeen 20. aug. fewischki jauta deena un meh3 nolehnam eet us kapenem.

Samellejām wairakas lahptas, zirwus un dewamees zekā. Pa zeku gahja jautri. Daschi stahstija, kā wint Latwijā gahju-

ſchi kapenes rakt, ko israfuſchi u. t. t. Eà mehs nonahjam pee kapeneem. Scheit faauguſchas egles, behrſi, ſihſt kruhmîni. Daſchi koki noſahgeti, daſchi nolauſti, — palikuſchi titai zelmi. Rah-dai eglei faſſaitijam lihſi 80 gabus. Mehs iſmetlejam kapu, furam jau no weeneem ſahneem bija eefahſts rakt — redſams, ka razejeem truhzis paſeetibas tit ar darbu galà. Mehs, ſinams, fehramees ar leelu enercigju pee ſchi darba. Tee, kureem nebija lahpfu, ſihmeja wezos kapus un aptahrtni.

Rakſhana mums gahja deesgan weilſt. Wiſpirms israfam ogles, pehz furam ſpreedam, ka apglabats kahds ſenejs zilweſ, jo ſenos laikos tikufchi tà glabati: kuhruſchi uguni un dſihrojuſchi pee nelaiſka apbehdifchanos. Wairaf pagaidam neko nebijam uf-gahjuſchi un daſchi ſpreeda, ka kartupeku bedre ween buhſchot.

Razeji tomehr neſaudeja duhſchu un teiza: „Mehs weeni paſchi turpinaſim eefahſto darbu, kaut ari wiſt aiſeetu mahjà“. Te negaidits preeks: weens no razejeem atradis taulus, furus ap-ſihmejam par zilweka kauleem. Un wiſeem no jauna ſpars un energija! Daſchi beedri aiſrahbija, lai roſot no augſchas, tad buhſchot redſams, tà zilweks gulejis. Zapeefihme, ka mehs razeamees kapà eefſchà no weeneem ſahneem. Mehs paklauſſijam beedru aiſrahbijumus un pehz neilga laika peerakamees pee ſkeleta. Nebija wiſai dſiki: pehdas 4—5 titai. Zilweks guleja uf muguras, galwu pret rihteem, watejeem ſchoſkeem, ſilganeem, ſpihdſcheem ſobeem. No eerotscheem atradam weenu kara zirwi, maſu naſiti, beſ tam wehl ſprahdſi un diwus rinkus. Zirwis atradàs ſkeletam labajos, naſis kreisajos ſahnos. Sprahdſe bija uf weh-dera, no ka mehs nahjam pee flehdſeena, ka wiram bijuſt joſta. Pahris rinku atradàs: weens—weenà puſe otrs,—otrà. Zilweks bijis wiſmas ſeſchas pehdas garſch. Galwas kauſs deesgan maſs. Apſtatot no ahrpuſes kapeni, leekas, ka wajadſetu buht apglaba-teem wiſmas 5—10 zilwekeem, jo ſewiſchki leels kalns ſameſts. War redſet, ka bedre naw rakta, het zilweks noguldits uf ſemes un wirſu ſameſts leels kalns. Apglabatais buhs laikam bijis wiſſaitis, jo weentahrſcham zilwekam tit leelu kalnu nebuhtu me-tuſchi. — Galwas kauſs pilnigi weſeleem ſobeem.

W'ehs wiſus taulus ruhpiigi ſalikam maifà, lai neſtu uf mahju. Apſſatijam atlikuſchas kapenes, kuru widu atradàs leels „turgans“ un noſolijamees wiſà drihſumà ſtahteos pee taſlakas pehtiſchanas.

W'ehs zeram sem leela kapa atrast dauds ko wairaf.

Behz beigtas ralschanas fajutam patihlamu nogurumu un dewamees jautra gara stahwolli ns mahjam."

Tas eksturshas, kurās mehš isgahjam bes femischka noluhka, beidsās parasti ar kahdu rotaku „plafchos apmehros“, ka stanaja wif meschi. Tur parasti notika islubku gahjeeni, zihnas starp farlanajeem un baltajeem u. t. t. Rudeni gahjam no mescha mahja ar pilneem groseem fehnu.

Deels truhfums muhsu dshwē ir tas, ka mehš atrodamees tahku no pilsehtas un dselszeta. Tuwaka pilsehta no mums 35 werstis.

Wiehs fapnojam par eksturshju us kahdu leelu pilsehtu. Warbuht schowafar mums isdosees schos fapnus pahrwehst ihsteniba.

8.

Literarifkec, proletarifkec u. j. wakari.

Kahdreis skolas darbineeku fapulze pazehlas jautajums par to, ka atradinat jauneeschus no daschidu kattu baktu apmellefchanas, tur wini, eewehrojot wispahrejo tautas gara tumfibu, beeschi ween pakliht. Tita debatets deesgan dauds un gala flehdseens bija tas, ka pilnigi aifseegt schahdu parahdibu nebuhs eespehjams, jo aifseegts anglis wrenmehr gahrdats. Lai sekunigi waretu zihnitees ar scho parahdibu, tad buhtu wajadfigs farihtot jaunatnes wakaru ar peemehrotu programu. Beewellot pee schi darba fafchus jauneeschus, mas pamafam buhs eespehjams wimos eeaudfinat finamu reebumu pret nenofshmigajeem wakareem, tur dsird beeschi ween daschadas rupjibas un lamas wahrduš.

Deescham, schahdi wakari wehlami, bet tilai ar to norunu, lai pati jaunatne jo plaschi nemtu dalibu, lai wina pati schos wakarus fagatawotu, pati strahdatu. Deem wakareem, kuruš mehš puhletos fagatawot preefsch jaunatnes — nebuhtu leela nofshme. Jaunatne grih buht aktiwal

Literarifstos wakarus mehš farihtojam deesgan beeschi. Wispahri nemot mums weenmehr ir fagatawofchana laut las tah-

deem wafareem. Gemeflu fagatawot fchahdus wafarus fott dauds: 9. janwaris. Parises komuna. 1. maijs, oktobra rewoluzija u. t. t. Pee tam daschadi atgadijumi paschu mahjas dod eemeslu winus fwinet. La pagahjuschä rudenü us muhsu fainneezibu tika pahwests B behrnu dahress. Lai peenahjigi fagaiditu mafos lautinus, lai wini redsetu, ka ir tikuschi gaiditt — mehš farihkojam winu athraufschanas deenâ wafaru. Uswedam „Zhschäkti“, pasafu 4 bildes, paschu tulkojumâ, — dseedajam dseefmas, gahjam rotatas. Pogahjuschäs seemas fahumâ, kopâ ar strahdneezibu fwinejam skolâs gâda fwehtkus.

Ar leelu preeku mehš gatawojamees us muhsu wafareem. Kostimi, dekorazijas u. t. t., — wišš paschu rokam darinats dod mums dauds wairaf, nekâ nesin žif bagatigi nosfatits wafars, pee kura paschi dalibu neefam nehmuſchi.

Agraf fchahdus wafarus rihkoja skolâs parasti us tizigo fwehtkeem: seemas fwehtkos, leeldeenâs. Schee fwehtki beeschi ween peenehma werdsifku nohrasfu, tad tika uslubgti mahzitajs, weetejais muischneeks, uradniks un wispah „labatâs aprindas“. Schee fwehtki sawu mehrti neattaisnoja. Dseedatâs garigâs dseefmas, deklamazijas u. t. t. — wišš bija skolotoja „usdots“. No brijwibas ne wehsts. Schahdi wafari wairaf apmeerinaja „skolotaju“, nekâ winâ „stolneeku“. Weest pateizas, speesch roku skolotajam. Wišš neihsts, samahstlots, kâ wišš agrakâs atteezibas stary fungeem un kalpeem. Padewigais kalps laimigs par funga usflawu, lungs par padewigo kalpu.

Mums jabuht rewoluzionareem ari schai sinâ. Atmest wiššas wežâs dogmas, wežos fwehtkus kâ nederigus, kâ wergu atminas, kâ deenas, kurâs tika dseedatas flawas dseefmas debess un semes waldbneekteem. Mums jaswin sawi fwehtki!

Lai schee fwehtki netiktu no auzschas usspeesti, lai mehš negatawotu atkal preeſch personam, bet fwinetu fwehtkus tilat scho fwehtku labad, tad pati jaunatne nem scheit aktiwu dalibu, pati fastahda programu, ismekle atteezigus gabalus un noteiz fwehtku gaitu.

Katram schahdam wafaram jau ta nosšyme, ka schinâs wafaros war brijwi isteiktees jaunatnes spehjas, wina fahf tizet pati few, fahf palitt aktiwa.

Peewedischu scheit kahda literariska wafara programu.

Programa.

N. darba skolas jaunatnes sēdznīca sarīkto 6. martā 1921. g. vakaru 7. literārisko (Raiņa) vakaru.

1. Raiņis un viņa dzeja, referāts.
 2. „Selta sīgs”, Raiņa. Usvēdis 1. un 2. zēleņus.
 3. Dzešmas. Jaunatnes koris.
 4. Deklamāzijas.
 5. Kolektīvas deklamāzijas.
- Gēdja brīdwa. Saktums pīkst. 7 vakarā.

Jaunatnes birojs.

Pēc sēdznīcas programās īsvešcianas dīhvē katram pēteet darba. Referātu jaunatnes birojs usdod weenam no wezātajeem beedreem — skolas darbineekeem. Pašča programa, dekorāzijas, kostīmi jāīstrahdā sīhmescharas sēzījai. Dramatīskā studija nodarbojas ar lugas eestudēšanu, koris ar dzešmam. Deklamāziju īsraugas katrs, turam ween ir patīščana deklamet. Pēc kolektīvajām deklamāzījam nem dalību daudsi un ari us skatītajeem viņas atstahj labu eespaidu. Dāščreis deklametaju salafas tīf daudsi, ka publikai saht mēstees pat garlaizīgi. Tur neko newar darīt. Jo wairat jauneešču parahdas us skatuwees, jo labaku leezību par sēwi dod sēchādi wakari.

Deesgan jaunatni turet aīsbīldeezībā!

Jaunatne ir dīhwees preezīga. Wīna mīhl weenmēhr darboeēs, kustet. Wīna sajuhsminās par katru pašahkumu, kuru pati saweem spēhkeem weīkusi; wīnas dabā ir sabēdrīskums, sabēdrīskta roščga darba dīhwe.

Proletarīskos wakarus mēhs weltam, atminotees swarīgatos notīkumus īf strahdneeku kustības wehstures, peeminot muhsu zīhnitajus.

Bīrmais proletarīskais wakars tīfa sarīhlots par peemīnu 9. janwarī krituscheem. Inīziatīwe īsgahja īf jaunatnes biroja, kursch tad ari saščahdīja programu un peewīlka sēhis programās īpīldītajus. Pēc sēhis deenas tīfa peeweenois ari 13. janwarīs — peemīnas deena Rojai Lūksenburg un Karīm Lībtnehtam.

Un Isnahza:

N. darba skolas jaunatnes sčuhņinas I. proletariškais wai-
kars 9. janwara, N. Lufsemburg un K. Libnehta peeminai.

1. 9. janwaris — referats.

2. N. Lufsemburg un K. Libnechts — ref.

4. Sem warmahlu spaideem. Weenā zehleenā. Rewolu-
zionaras dseefmas, deklamazijas.

Bes tam uswestas pasakas, peem. Brigader „Sprihdittis“,
„Šhtittis“ (is kreemu walodas) u. z. Ir bijušči pahris wakari,
wreļtiti pašču darbeem. Raħdu laiku jaunatne darbojas ļoti
dšihwi, pati fastahdidama skaturošs gabalinus un tos uswesdama.
Tagad nomanams mašs atslahbums. Mehš efam aizrakwuschees
no zita darba; mehš gribam iswest dšihwē politiskās teefas, dših-
wo awišt un zitus proletariškās kulturas pasahkumus. Dšihwās
awišes pirmo numuru islaidam. Nolehmam faukt „Pirmā Zihna“,
saprotot sem sčh nosaufuma pirmo zihnu muhsu jaunajos pa-
sahkumos.

Wispahri jaunatnes wakari war buht ļoti daschadi. Jo
wairat darbības, jo wairat darbojošchos personu, jo labaki: jo
leelaks kolektiwā darba preeks un palaišchanās us šarweem
spehkeem.

9.

Skola un sabiedriba.

Skola — dšihwe. Tamdeht skolai jaskaistas ar apfahrtejo
sabiedribu, janem aktiwa daliba sčhis sabiedribas dšihwē. Scheit
janostahjas us pilnigi ziteem eestateem, neta tas bija agrak, tad
walbija un tita kultiwets eestats par „wezās galwas zeenišchanu“.
Jauneetim jau pawisam patstahwigt domat nebij atlauts. Wina
weetā, luhk, domaja skolotajs, domaja wezati un wispahri „pee-
auguschee“. Sčhis uffats jau nowezojees, nekam nederigs.
Mums wisadā sinā jazenšchas eeraut jaunatne sabiedribas dšihwē
un otradi.

Mehš wehl neredsam, ka skola un sabiedriba tuwotos pil-
nigai sakuschanai. Waldoschais eestats, ka wezakeem wairat ruhj

škola, neistur kritiku un ir norēzējēš. Zīf man lībds šchīn ir nahzēes nowehrot, tad wezateem — leelakai dafai — ruhp škola tīf ilgi, lamehe tur atrodas wīxu behrns. Tiklībds šchi saite teef farauta — wezaki par školu neleefas ne finis.

Ka tas ir tā, to rahda ikdeenīschēe peedshwojumi. Zīf reis wezaki naw školā bijuschi — wineem domas tīf par sawu behrnu, trubkumus wīni reds tīf pee sawa un pilnīgi peetizigi, ja atrod wīxu opmeerinoschos apstahlkos. Wīspahrejā školas dshwē wīni škatas schauri egoistiski. Einams, ir isnehmumi, bet neezigi. Us wezaku sapulhem wīni eerodas tā teefnefchi, kuru preefšā ja-atbild školas darbineefam.

Dauds leelaka nosihme, ja mehš wīfu sabeedribu eeraujām školas usshwēs darbā, ja mehš pedagogiskus jautajumus isiršajām newis schaurā školas darbineeku, waj wezaku apspreedē, bet sapulžē, kur peedalas wīfa strahdneeziba, jaunatne, školu darbineeki — wīf lam ruhp sozialistiskā audsinaschana.

Mehš scho pasakumu tīfai wehl eefahkam, t. i. pedagogiskos jautajumus ikdebatet sapulžēs, kur peedalas wīfa apkahrtejā sabeedriba. Pee šchi flehdseena mehš nahzam pehž ilgās nowehroschanas, tad us safauktajām wezaku sapulžem wezaki eerodās toti masā škaitā un tee jautajumi, kuri nahza us deenas lahtības bija schauri egoistiski.

Turpretim tahdā jautajumu wakarā weetejā fainneezibā, kur tīfai apstātīs jautajums par darbā školu — iswiršijās toti dshwēs debates un tīfai isleiktas dauds labas domas.

Ne tīfai sapulžēs apkahrtejā sabeedriba weido darbā školu. Wīna to weido sawā ikdeenas darbā, strahdadama kopā ar jaunatni. Laukā, dahrsā, darbnizā, fabrikā — teef weidots nahlotnes zilmels. Kopejās apspreedēs mehš nolihdšinasim sawus zetūs.

Mehš plaschi isšinosim deenas, tad notīf mufsu pedagogiskās apspreedēs (newis wezaku sapulžēs) un jo wairat strahdneeziba nems schinis apspreedēs dalību, jo ahtraf mehš wiršisim sozialistiskās audsinaschanas leetu us preefšchu.

Wums jaismanto wīfās eefpehjamības, lai mehš waretu jaunatnei dot eefpehju eefatītees un lībdsi strahdat tāis apstahlkos, kuros wīna atrodas.

Wufsu škola atrodas padomju fainneezibā. Wufsu preefšchstabwji eeeet wīfās strahdneeku komitejās, mehš nemam dalību

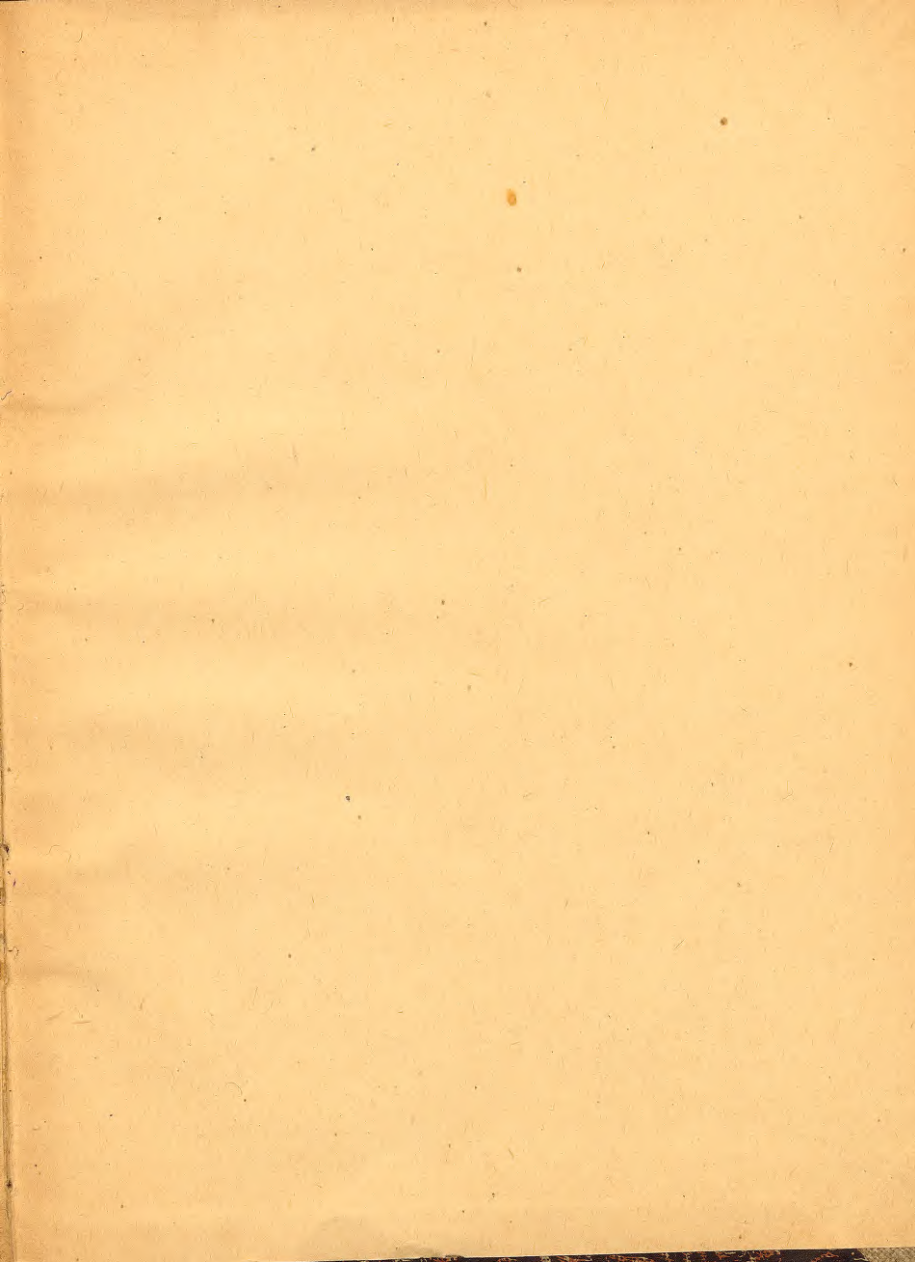
faimneezibas darbos wisplafchalos apmehros, kulturelo darbu mehš tapat weizam topeji.

Domehr tas naw wehl wifs — organiski falehjuschees mehš wehl neefam. Wehl naw issubufi muhsu wežà schauri egoistiska daba, naw issudis priwatihpaschneeks. Weens, otrs wehl nefaprot ihsto strahdneeka lomu sozialistiska walsti, nefaprot—tahdam jabuht atteezibam strahdneezibai pret darba skolu.

Tas ir laika jautajums. Pahreias laikmetà mums neisdo= fees nodibinat idealu darba skolu. Pahrejas tipa skolai jabuht schis darba skolas preekschtezei, jaisleeto wifs, lai waretu schim idealam tuwotees. Pee darba jateras wiseem. Hetsch us sozia= listmu wed zaur darba skolu.

Lat 3893

LATVIJAS NACIONĀLĀ BIBLIOTĒKA

0309036993